

Eigersund kommune
Temaplan - Integreringsplan 2015 - 2018

HØRINGSUTKAST

Utgave: 1
Dato: 2015-06-03
fotografenas.no / Fotografen AS

INNHOLDSFORTEGNELSE

1	Innledning	2
2	Nærmere om integrering	4
3	Planens målsettinger	5
4	Nasjonale krav og lokal kapasitet	7
5	Arbeidsinnvandring, regelverk og prosedyrer	9
6	Flyktningetjenesten	10
7	Barnevernstjenesten (Dalane barnevern)	14
8	Helsestasjonsvirksomhet	17
9	Kultur, fritid, sosiale nettverk og frivillighet	20
10	Barnehagene	25
11	Grunnskolene 1-7 trinn (Husabø skole)	29
12	Grunnskolene 8-10 trinn. (Husabø ungdomsskole)	33
13	Eigersund voksenopplæringssenter	36
14	NAV - tiltak rettet mot overgang til sysselsetting	39
15	Bedre samhandling mellom tjenestene – føringer videre	42

1 INNLEDNING

I Rogaland IKS sin "Forvaltningsrevisjon av kommunens integreringsarbeid" fra september 2013 er en av anbefalingene at: *"Vi anbefaler kommunen å utarbeide en helhetlig plan for integreringsarbeidet og språkopplæringstilbudet i Eigersund kommune."* Dette er det konkrete grunnlaget for at kommunens ledelse ønsker at det skal utarbeides en egen Integreringsplan som kan gi et helhetlig bilde av kommunens arbeid overfor primært flyktninger, men også andre grupper av innvandrere.

Plangruppen har lagt betydelig vekt på å etablere god kontakt med de ulike kommunale/lokale tjenestene for å kunne få så reelle tilbakemeldinger som mulig bl.a. gjennom kontaktmøter. I begynnelsen av august 2014 distribuerte plangruppen et "oppdragsdokument" til alle de berørte tjenestene.

Det foreligger to større, forskningspregede rapporter fra de siste par årene som oppsummerer og evaluerer Eigersund kommune sitt arbeid innen dette sammensatte og utfordrende tjenesteområdet. Disse er:

- **Telemarksforskning:** "Okka By – En evaluering av arbeidet med flyktninger i Eigersund kommune." (Januar 2012)
- **Rogaland Revisjon IKS:** "Forvaltningsrevisjon av kommunens integreringsarbeid." (September 2013)

Disse rapportene danner et viktig grunnlag for det pågående arbeidet med Integreringsplanen.

Planen har status som temaplan og er retningsgivende for sektorenes arbeid innen dette fagfeltet, men er ikke juridisk bindende. Tiltak må innarbeides i budsjett og økonomiplan på vanlig måte i forbindelse med de årlige budsjettprosessene.

Plangruppens har hatt en bred sammensetting og følgende har deltatt:

- Førstekonsulent Jan Petter Leidland
- Leder NAV Jane Hansen Rasmussen
- Rektor Voksenopplæringssenteret Nina Grure
- Leder flyktningetjenesten Gerd Vassbø (t.o.m. 30.09.14)
- Barnehagestyrer Aud Harriet Olsen - Kultur/oppvekst
- Representant Felles Brukerutvalg-Veli Akalp (til okt. 2014) og Frank Emil Moen
- Plansjef Dag Kjetil Tonheim

1.1 Nærmere om mandatet

Mandatet er formulert av kommunalsjef for helse- og omsorg pr. januar 2014:

"Det må utarbeides en helhetlig plan for integreringsarbeidet og språkopplæringstilbudet i Eigersund kommune. Planen må inneholde punkter som ligger i Rundskriv Q 20/2012 og anbefalinger fra revisjon og rådmann som ligger i forvaltningsrevisjonen."

Og videre: "Gruppen må innhente opplysninger fra andre aktører i integreringsarbeidet i kommunen. Bl.a. helsestasjon, barnevern, skole, barnehage, frivillige lag og foreninger. Dersom det anses som nyttig og nødvendig for planarbeidet må det innhentes erfaringer fra andre kommuner."

1.2 Anbefalinger fra Rogaland Revisjon IKS

- Vi anbefaler kommunen å utarbeide en helhetlig plan for integreringsarbeidet og språkopplæringstilbudet i Eigersund kommune.
- Vi anbefaler kommunen å fastsette resultatkrav til sysselsetting ett år etter avsluttet introduksjonsprogram.
- Vi anbefaler kommunen å vurdere en styrking av brukerdialogen med de minoritetsspråklige elever i skolepliktig alder.
- Vi anbefaler kommunen å utarbeide konkrete planer og rutiner for arbeidet med minoritetsspråklige barn i barnehage.

Utover de anbefalingene som revisjonen har kommet med vil rådmannen prioritere at Eigersund kommune arbeider videre med følgende forhold:

1. Samspillet mellom flyktningetjenesten, barnehage, skole og arbeid styrkes
2. Det fastsettes resultatkrav knyttet til sysselsetting både ett, tre og fem år etter avsluttet introduksjonsprogram. På denne måten vil en øke målepunktene i forhold til skissert forslag. Dette for å øke kunnskapen vår og se hva som skjer med personer som er i introduksjonsprogrammet (flyktninger) etter at integreringstilskuddet avsluttes.
3. Helhetlig plan for integreringsarbeidet må inneholde plan for hvordan vi skal få flere flyktninger i varig arbeid.
4. Barnevernet kartlegger og utarbeider tiltak for barn med flyktningbakgrunn som de kommer i kontakt med. (Punktene justert etter nærmere avklaring med rådmannen)

Mer generelt kommenterer rådmannen også at det hadde vært en fordel hvis rapporten fra Rogaland Revisjon IKS *"hadde et enda tydeligere skille mellom de ulike grupper innvandrere."* Rådmannen peker på den vesentlige forskjellen det er mellom flyktninger og arbeidsinnvandrere.

1.3 Plangruppens forståelse av og tilnærming til sitt oppdrag

Kommunens samlede tjenester overfor flyktninger og andre innvandrere er meget sammensatte og vanskelig å få en fullverdig oversikt over. Dette fremgår med all mulig tydelighet gjennom de to omfattende og forskningspregede rapportene som Eigersund kommune har mottatt i 2012 og 2013. Plangruppens utgangspunkt er dog at det vi nå trenger i Eigersund kommune ikke er en ny forskningspreget utredning, men så langt som mulig en konkret og tiltaksorientert handlingsplan. For å få dette til har plangruppen behov for god kontakt med, og solide tilbakemeldinger fra, de kommunale enhetene/tjenestene som har mest kontakt med flyktninger og arbeidsinnvandrere. Forskningsrapportene er imidlertid benyttet som viktige grunnlagsdokumenter i planarbeidet. Planen vil dog innledningsvis inneholde en mer teoretisk overbygning. Dette anses som nødvendig da de fleste av oss vil ha behov for en del grunnleggende informasjon for å kunne orientere oss innenfor dette meget sammensatte tjenesteområdet. Et eksempel på dette kan være gjeldende regelverk hva gjelder arbeidsinnvandring. Et annet er en drøfting av hva integrering egentlig betyr i den praktiske kommunale hverdag.

Hovedfokuset i planen vil likevel være rettet mot status for de ulike tjenestene, på de viktigste utfordringene for den enkelte tjeneste og på aktuelle tiltak for å møte de beskrevne utfordringene. I tillegg har plangruppen hatt fokus på tiltak for å øke sysselsettingsgraden blant flyktningene og på å forbedre samspillet mellom tjenestene og på så langt som mulig. Et viktig fokus i planen er å tilrettelegge for at flere flyktninger lykkes med å etablere seg i arbeidslivet. Integreringsplanen må være en start og ikke en avslutning! Etter plangruppens oppfatning må Integreringsplanen være første skritt på et systematisk og bredspektret oppfølgingsarbeid innen dette tjenesteområdet.

2 NÆRMERE OM INTEGRERING

Som det også vil fremgå av planen så er rammevilkårene for oppfølging av flyktninger og arbeidsinnvandrere i kontinuerlig endring. Ikke minst fra statlig side. Det er derfor spesielt viktig at kommunen fanger opp disse endringene så tidlig som mulig som et ledd i et kontinuerlig arbeid med å finne hensiktsmessige tilpasninger lokalt.

2.1 Hva innebærer god integrering i Eigersund kommune?

I Stortingsmelding nr. 6 (2012-2013) beskrives en helhetlig integreringspolitikk slik: «Integrering er en prosess som omfatter både de som bor her fra før, og de som flytter til landet. Nye innbyggere må tilpasse seg samfunnet de kommer til og ta del i arbeids- og samfunnslivet. De som allerede bor i Norge, må anerkjenne og forholde seg til at befolkningen endres og blir mer mangfoldig. Integreringspolitikken skal bidra til at alle har like muligheter, rettigheter og plikter. Ingen skal bli diskriminert eller stengt ute fordi de har innvandrerbakgrunn. Integreringspolitikken skal legge til rette for at alle som bor i Norge, opplever å høre til og tar del i det norske fellesskapet. Det er en forventning om at alle skal bidra etter evne.» (Meld. St. 6 2012-2013 «En helhetlig integreringspolitikk», side 9)

Rapporten «Okka By» fra Telemarksforskning konkluderer mer generelt med at måloppnåelse innen integreringsarbeidet for flyktninger i vår kommune, er sånn noenlunde på linje med de ti referansekommunene som rapporten sammenligner Eigersund kommune med. Men når det for eksempel gjelder deltakelsen av innvandrere i lokale lag og organisasjoner, så karakteriserer "Okka By" denne som svak.

2.2 Definisjon på integrering som er lagt til grunn for planen

Plangruppen har lagt følgende definisjon på god integrering i Eigersund kommune til grunn for planarbeidet:

«God integrering innebærer at kommunen skal styrke innvandrernes muligheter for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet og legge til rette for at nyankomne innvandrere skal kunne bli økonomisk selvstendige og uavhengige av kommunal støtte etter 3-5 år. Innvandreren skal oppleve å bli godt mottatt og inkludert i lokalsamfunnet. Kommunen skal legge til rette for at innvandreren selv etter hvert kan gjøre mye av arbeidet med å bli godt integrert.»

Å lykkes med integreringsarbeidet vil kreve kvalitet i alle ledd; innen norskopplæring, språkpraksis, annen opplæring, veiledning, aktivt samspill med næringslivet, deltakelse i det lokale samfunnet, fritidsaktiviteter, samfunnsorientering og bygging av sosiale nettverk.»

3 PLANENS MÅLSETTINGER

Formålet med planen er å peke ut strategier og veivalg slik at alle sektorer som berøres av integreringsarbeidet kan lage tiltaksplaner for økt integrering. Integreringsarbeidet skal foregå i alle sektorer og på alle nivåer.

Hovedmål for integreringsarbeidet i Eigersund kommune:

- Styrke innvandrernes muligheter for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet.
- Legge til rette for at nyankomne innvandrere skal kunne bli økonomisk selvstendige og uavhengige av kommunal støtte etter 3-5 år.
- Innvandreren skal oppleve å bli godt mottatt og inkludert i lokalsamfunnet.

Målene er nådd når:

ØKNOMI

- Bruk av midlene i integreringstilskuddsordningene har et 5-årig perspektiv.
- Alle statlige tilskudd som er tiltenkt benyttet til integrerings- og opplæringsformål, blir brukt til dette.
- Innvandrerne er økonomisk uavhengig og behov for økonomisk sosialhjelp er redusert til et minimumsnivå.

BOSETTING OG ETABLERING

- Kommunen kan fremskaffe tilstrekkelig antall boliger for å kunne bosette plantallet.
- Alle flyktninger i kommunen bor i egnede boliger.
- Hver flyktning har fått sin kontaktperson.
- Flyktningene flytter ut av kommunale boliger og inn i egen eid eller privateid bolig innen 5 år.
- Kommunen tar i bruk husbankens låne- og støtteordninger rettet mot flyktninger.

INTRODUKSJONSPROGRAM

- Alle som har kvalifisert seg for arbeidslivet er økonomisk selvstendige innen fem år.
- 55 % av alle som har gått på introduksjonsprogrammet er helt eller delvis i jobb/utdanning 1 år etter avsluttet introduksjonsprogram.
- 80% av alle som har deltatt i introduksjonsprogrammet er helt eller delvis i jobb/utdanning 3 år etter fullført introduksjonsprogram.
- 100% av alle som har deltatt i introduksjonsprogrammet er helt eller delvis i jobb/utdanning 5 år etter avsluttet introduksjonsprogram, eventuelt avklart at arbeid ikke er forenelig med helsesituasjon.

SPRÅKOPPLÆRING

- Flest mulig har nådd nivå A2 eller bedre ved avsluttet introduksjonsprogrammet.
- Alle skal tilbys språkpraksis i løpet av introduksjonsprogrammet.

- Flyktninger opplever selv at de har godt utbytte av norskundervisningen og språkpraksisen.

LOKAL INTEGRERING/SOSIALT NETTVERK/FRITIDSAKTIVITETER

- Alle som ønsker det deltar på en fritidsaktivitet.
- Alle som ønsker det har en flyktningguide i regi av frivillige organisasjoner.
- Alle har en form for sosialt nettverk i kommunen etter endt introduksjonsprogram.

BARN/FAMILIE

- Alle barn i barnehagealder/skolealder får raskt tilbud om tilpasset barnehageplass/skole/SFO. Senest innen 3 måneder
- Barna har aktiviteter på fritiden.
- Kvinner i barselpermisjon får tilbud om deltakelse på aktiviteter der barna kan være med.
- Foreldrene føler at de har mulighet til å ivareta barna sine på en god måte.
- Det utvikles et godt system for morsmålsopplæring i skole og barnehage.

PSYKISK OG FYSISK HELSE

- Alle nye flyktninger har fått fastlege innen 1 måned etter ankomst.
- Alle overføringsflyktninger har gjennomgått tuberkulosestest innen 14 dager etter ankomst.
- Tannhelsen har blitt undersøkt innen 6 mnd. etter ankomst, kostnadsoverslag for nødvendig behandling har blitt utarbeidet og nødvendig behandling igangsatt så snart som mulig.
- Alle nye flyktningers psykiske og fysiske helse har blitt kartlagt og resultatet av kartleggingen danner grunnlag for at det settes i verk nødvendige tiltak.

BRUKERMEDVIRKNING

- Vi får fornøye brukere som opplever medbestemmelse gjennom aktiv deltakelse i elevdemokrati m.m.

TOLK

- Rutiner for bestilling og bruk av tolk fungerer godt.
- Flyktingene føler at de har muligheter til å uttrykke seg med sine egne ord når det er nødvendig.
- Flyktingene føler trygghet i kommunikasjon med Flyktingetjenesten og andre etater i kommunen.

SAMARBEID MED ANDRE AKTØRER

- Flyktingetjenesten har knyttet til seg velfungerende samarbeidspartnere og oppdaterte og tilgjengelige samarbeidsavtaler foreligger.

INFORMASJON

- Generell informasjon om flyktningsarbeidet i kommunen er lett tilgjengelig for alle.

4 NASJONALE KRAV OG LOKAL KAPASITET

I 2014 var det 10 år siden det nasjonale Introduksjonsprogrammet for bosetting av flyktninger ble iverksatt i Norge. Utfordringene knyttet til etablering og integrering av tradisjonelle flyktninger blir en del av en helhet der også arbeidsinnvandringen til Norge har øket betydelig de senere årene.

4.1 Innbyggere i Eigersund med opprinnelig utenlandsk bakgrunn

Det kan her være grunn til å minne om at sammensetningen av innbyggere i Eigersund kommune har endret seg betydelig i løpet av de siste ti årene. IMDI region Vest har nylig publisert en del fakta angående innvandrerbefolkningen i kommunene i regionen. Pr. 01.01.2013 viser statistikken følgende for Eigersund kommune:

Folketall:	14.636
Hele innvandrerbefolkningen:	1545 = 10 %
Land fra Gruppe 1: (Eu/ØS, USA, Canada, Australia, New Zealand)	918 = 6 %
Land fra Gruppe 2: (Asia, Afrika, Latin-Amerika, Europa u. EU/EØS)	627 = 4 %

Til sammenligning er andelen av innvandrerbefolkningen i Rogaland fylke 15 %. Det er de store byene som ligger klart høyest med Stavanger og Sandnes på henholdsvis 20 og 18 %. For Norge som helhet er prosentandelen på 14,9.

Ser vi på antallet innbyggere med flyktningebakgrunn i Eigersund kommune oppgir Rogaland Revisjon IKS i sin rapport at antallet pr. 31.12.2012 var 285 personer og utgjorde 2 %.

Som det vil fremgå av annen statistikk så har dette tallet økt merkbart de to siste årene. Samlet antall med flyktningebakgrunn for 2013 og 2014 vil ende opp på ca. 105 personer. Forutsetter vi at tallet på de som har etablert seg tidligere har vært stabilt, vil det totale antallet vokst til ca. 390 innbyggere pr. 31.12.2014. Dette utgjør da ca. 2,7 % av det totale innbyggertallet.

Som det fremgår av denne oppsummeringen så er det totale antallet innbyggere med utenlandsk bakgrunn nå ca. 10 % av befolkningen i Eigersund kommune. Det er viktig å merke seg at det er en meget klar overvekt av innvandrere som ikke har bakgrunn som flyktninger. Blant innvandrergruppen utgjør flyktningene ca. 20 % når vi legger offisielle tall for to år siden til grunn. De siste to årene har andelen med flyktningebakgrunn økt noe.

Det er videre grunn til å merke seg at når vi ser på de kommunale tjenestenes behov for ressurser knyttet til integrering av flyktninger, så kommer hele veien et betydelig antall arbeidsinnvandrere i tillegg. Og mange av de som kommer her er også barn og unge med behov for barnehage og skole. Det er nok en misforståelse å tro at arbeidsinnvandrerne klarer seg langt bedre språklig enn de tradisjonelle flyktninger hva gjelder å beherske norsk. Rapportene som foreligger viser tydelig at språkproblemer er noe som berører mange av disse arbeidstakerne og ikke minst deres ektefelle/samboer med barn. I tillegg lever mange et liv med lite sosial kontakt og kontakten med deler av det kommunale tjenesteapparatet er gjerne liten eller ikke eksisterende. Det er rapportert mange tilfeller der for eksempel mødre og eventuelt deres barn ikke er kjent av kommunen før etter de har kommet til kommunen.

4.2 Oversikt over antall bosatte flyktninger i Eigersund kommune

ÅR	TOTALT ANTALL	VOKSNE	BARN	FAMILIEGJENFORENTE
2004	22 personer	15	7	
2005	17 personer	12	5	
2006	22 personer	13	9	
2007	22 personer	13	9	
2008	25 personer	15	10	
2009	26 personer	18	8	
2010	22 personer	12	10	
2011	20 personer	12	8	
2012	26 personer	13	13	
2013	40 personer	27	13	
2014	66 personer	28	7	31 (6 voksne og 25 barn)

Anslagene fra IMDI er 56 personer i 2015 og 46 personer i 2016, i tillegg kommer familieinnvandring.

Gjennom mesteparten av perioden med introduksjonsprogrammet har Eigersund kommune i sine bosettingsvedtak inkludert familiegjenforeninger i sin bosettingskvote. Men fra 2013 av har kommunens bosettingsvedtak vært åpent. Det vil si at bosettingsvedtaket ikke legger noen begrensninger på hvor mange familiegjenforente flyktninger som kan komme til kommunen i det enkelte år. Som det fremgår av tallene som er gjengitt ovenfor har dette gitt seg helt spesielle utslag for 2014.

Kommunale bosettingsvedtak uten begrensninger for det enkelte år, er noe IMDI har presset hardt på for å få til. Begrunnelsen for dette synes å være at siden bosetting gjennom familiegjenforening er noe som vanskelig lar seg forutse hva gjelder tidspunkt og antall, så ønsker IMDI at disse skal komme i tillegg til de ordinære kvotene for bosetting.

5 ARBEIDSINNVANDRING, REGELVERK OG PROSEDYRER

Som det senere i planen vil fremgå i forbindelse med gjennomgangen av de ulike kommunale tjenestene, så er det ofte arbeidsinnvandrere og deres barn og unge, som representerer de største utfordringene for tjenestene. Dette skyldes primært, for å si det enkelt, at når det gjelder de tradisjonelle flyktningene så har mottakerkommunen i hovedsak god kontroll med disse de første årene hva gjelder tjenesteoppfølging. Slik er det på ingen måte for arbeids- innvandrere.

For en del sentrale kommunale tjenester er situasjonen rundt denne gruppen innvandrere ofte uforutsigbar og dette henger sammen med ulike faktorer:

- Gjeldende regelverk som skal regulere arbeidsinnvandringen

Sysselsettingen i Norge fra 2005 har økt med 300.000 arbeidsplasser og av disse er det 200.000 jobber som utføres av arbeidsinnvandrere. Arbeidsinnvandringen fra EØS området har som det fremgår av disse tallene økt betydelig til Norge i de senere årene. Etter finanskrisen i 2008, som rammet mange europeiske land hardt, har Norge fremstått som et spesielt attraktivt land for mange arbeidssøkere. Aktivitetsnivået har frem til nå latt seg opprettholde på et meget høyt nivå med basis i oljeindustrien og med alle de ringvirkningene denne gir det norske arbeidslivet.

- Det prinsipielle utgangspunktet for arbeidsinnvandringen

Regelverket er utformet på en slik måte at spesielt næringslivet skal kunne rekruttere utenlandsk arbeidskraft raskt og i betydelig antall ved behov. I Norge reguleres arbeidsinnvandringen i hovedsak gjennom Utlendingsloven med forskrifter. Grunnleggende prinsipper er at den enkelte arbeidssøker skal ha blitt tilbudt arbeid samt at arbeidsforholdet skal dreie seg om heltidsarbeid for en arbeidsgiver.

- Ulike kategorier arbeidsinnvandring

Nordiske borgere - disse er unntatt fra kravet om arbeidstillatelse og kan fritt komme til Norge og arbeide. EØS borgere - alle EØS borgere med gyldig ID/pass kan komme til Norge og være her i inntil tre måneder som kan forlenges inntil 6 mnd. Det er ikke noen krav til registrering og personen har som utgangspunkt ikke rett på velferdsgoder.

Tredjelandsborgere - for denne gruppen arbeidsinnvandrere deles arbeidstillatelser vanligvis inn i 3 ulike kategorier:

- Kategori 1: Arbeidstillatelser som kan fornyes og som kan danne grunnlag for bosettingstillatelse (spesialistbestemmelsen)
 - Kategori 2: Arbeidstillatelser som kan fornyes men som ikke danner grunnlag for bosettingstillatelse. (inntil 4 år)
 - Kategori 3: Arbeidstillatelser som verken kan fornyes eller gi grunnlag for bosettings-tillatelse. (sesongarbeid)
- Gruppetillatelser - disse kan gis til en arbeidsgiver som har behov for å ta inn grupper av utenlandske arbeidstakere for et tidsbegrenset oppdrag, prosjekt eller lignende på inntil 1 år.

Alle som oppholder seg lenger enn 6 måneder i Norge skal registrere seg i Folkeregisteret. For de som oppholder seg i Norge i kortere perioder i forbindelse med arbeid, skal være registrert av skattemyndighetene og den enkelte arbeidstaker skal tildeles et såkalt D-kort.

6 FLYKTNINGETJENESTEN

Målene er nådd når:

- Plantallet for bosettinger er nådd.
- Kommunen kan framskaffe tilstrekkelig antall boliger for å kunne bosette plantallet.
- Bruk av midlene i integreringstilskuddsordningene har et 5-årig perspektiv.
- Alle statlige tilskudd som er tiltenkt benyttet til integrerings- og opplæringsformål, blir brukt til dette.
- Behov for økonomisk sosialhjelp er begrenset.
- Alle flyktningene i kommunen bor i egnede boliger.
- Flyktningene flytter ut fra kommunale boliger og inn i egen eid eller privat leid bolig innen 5 år.

6.1 Status våren 2015

Flyktningetjenesten er organisert under NAV (kommunedelen) og er dermed en del av avdeling for helse- og omsorg.

Tjenesten har i en periode bestått av 2.7 årsverk – flyktningkonsulent i 80 %, 1 miljøterapeut i 90 % og 1 miljøterapeut i 80 %. Som en konsekvens av budsjettvedtaket i Kommunestyret desember 2014, vil flyktningetjenesten fra juni 2015 få økt sin stillingsressurs til 3.8 årsverk og som sådan være fullt bemannet etter den gitte rammen.

Oppgaver

Flyktningetjenestens primæroppgaver er å forberede og gjennomføre bosetting av flyktninger samt å sørge for en god oppfølging av disse etter bosetting. Oppfølgingen av flyktningene er i utgangspunktet begrenset til de to årene introduksjonsprogrammet gjennomføres og vil deretter følges opp av NAV.

Når det gjelder selve bosettingsprosessen har flyktningetjenesten fast kontakt med IMDI for å sikre rask bosetting etter hvert som tjenesten får tilgang til bolig(er) som er hensiktsmessige i forhold til den/de enkelte flyktningers behov. Ikke minst i forhold til boligens størrelse. Flyktningetjenesten bistår med klargjøring av boligen og ordner med søknader om sosialstønning og bostøtte. Tjenesten sørger også for å kontakte skole, barnehage og helsesøstertjenesten som en forberedelse til ankomsten.

Generell informasjon og oversikt over de ulike statlige tilskuddene

Alle innvandrere har samme rett til kommunale tjenester som den øvrige befolkningen i kommunen har. Finansiering av dette skjer ved hjelp av ordinære budsjetter. Statlige integreringstilskudd og tilskudd til norskopplæring bør fordeles ut til tjenesteytende enheter ut fra lovverk og statlige veiledere.

Eigersund kommune ønsker å begrense flyktningenes behov når det gjelder utgifter til sosialhjelp og benytte disse midlene inn mot arbeidsrettede tiltak.

I 2014-16 skal Eigersund kommune i tråd med kommunestyrets vedtak årlig bosette 35 flyktninger. I tillegg kommer flyktninger som skal bosettes på familieinnvandring. Antall bosatt på familieinnvandring er lite forutsigbare og antallet svinger betydelig fra år til år.

Flyktningetjenesten har for 2015 en budsjettert utgift på kr. 13.516.000. (2014: kr. 12.216.000 (2014: kr. 8.195.000).

Integreringstilskudd:

Eigersund kommune får et statlig tilskudd for hver flyktning som bosettes.

Stortinget har fastsatt følgende satser for integreringstilskudd i 2015:

Integreringstilskudd	Bosettingsår	Sats
	År-1 (2015)	kr. 182 000 (voksen)* kr. 182 000 (barn)* kr. 232 000 (enslig voksen) kr. 182 000 (enslig mindreårig)
	År-2	kr. 210 000
	År-3	kr. 152 000
	År-4	kr. 82 200
	År-5	kr. 70 000
Barnehagetilskudd		kr. 24 400 (engangstilskudd)
Eldretilskudd		kr. 157 500 (engangstilskudd)
Særskilt tilskudd enslig mindreårig		kr. 191 300
Personer med kjente funksjonshemninger		Tilskudd 1: kr. 175 900 (engangstilskudd) Tilskudd 2: Inntil kr.1 080 000 i inntil 5 år

*Personer regnes som voksne fra og med året de fyller 18 år.

6.2 Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap

I rundskriv «4/2015: Tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere og norskopplæring for asylsøkere i mottak», er satsene for norskopplæring for 2015 satt til:

Persontilskudd – knyttet til hver person i målgruppen:

TILSKUDDSÅR	LAV SATS (3ÅR)	HØY SATS (3 ÅR)
ÅR 1 (2015)	12 800	31 900
ÅR 2 (2014)	22 000	57 800

ÅR 3 (2013)	12 900	35 900
-------------	--------	--------

Grunntilskudd – gis til kommuner med 1 – 150 personer i målgruppen

LAV SATS	HØY SATS
Kommuner med 1–3 personer i målgruppen	Kommuner med 4–150 personer i målgruppen
180 000	560 000

6.3 Sentrale utfordringer for flyktningetjenesten fremover

- Behov for et fullverdig Introduksjonsprogram

Med utgangspunkt i Introduksjonslovens bestemmelser er det en viktig utfordring å sikre at Introduksjonsprogrammet kan bli et fullverdig program i Eigersund kommune. Det nåværende programmet er ikke på full tid og heller ikke helårlig. Slik programmet fungerer i dag blir det preget av skolens dags- og årsrytme og dermed får flyktningene uforholdsmessige lange friperioder. Flyktningetjenesten har sine ressurser knyttet opp mot mottak, bosetting og oppfølging, og har ikke ressurser til å fylle alle fridagene i høst- og vinter- og sommerferien med program. Utover dette har Voksenopplæringssenteret bl.a. planleggingsdager. For å ha forutsetning for å oppfylle lovkravet bør det vurderes å ansette programveiledere som har ansvar for introduksjonsprogrammets innhold. Som en del av introduksjonsprogrammet er det hensiktsmessig for de fleste deltakerne å ha 4 ukers arbeidspraksis i forbindelse med skolens ferie. Det har vist seg vanskelig å etablere et tilstrekkelig antall praksisplasser for aktuelle deltakere. Her må kommunen ta et større ansvar å åpne opp for praksisplasser i løpet av sommeren. Det arbeides også mot privat næringsliv for å få til gode tilbud til deltakerne.

- Introduksjonsprogrammet – avklaring av ansvarsforhold

Det er også spesielt viktig å få avklart ansvarsforholdet når det gjelder Introduksjonsprogrammet. Flyktningetjenesten og Eigersund voksenopplæringssenter samarbeider en del angående Introduksjonsprogrammet. Det er imidlertid i liten grad formelt avklart hvor grensegangen bør ligge mellom avdeling for kultur- og oppvekst ved Eigersund Voksenopplæringssenter og avdeling for helse- og omsorg ved flyktningetjenesten/NAV. De berørte tjenestene opplever det som spesielt viktig at en slik avklaring kommer så snart som mulig.

- Bosetting/miljøarbeid

Flyktningetjenesten har erfart at kommunalt vedtak om at personer på familieinnvandring skal komme i tillegg til et basisantall av flyktninger som skal bosettes, gir en uforutsigbar arbeidssituasjon for flyktningetjenesten. Dette har slått spesielt ut for 2014 hvor 31 personer kom på familieinnvandring. Antall og uforutsigbarhet har resultert i en arbeidsbelastning som er utover flyktningetjenestens kapasitet.

- Boligbehov

Etter hvert som antall flyktninger øker blir behovet for egnede boliger stadig stigende. Flyktningetjenesten er avhengig av å finne de fleste boligene på det private markedet. Tjenesten har en del erfaringer med at huseiere gjerne forventer en høyere leie enn det nivået som flyktningetjenesten vanligvis ligger på.

Å kjøpe sin egen bolig er målet for de fleste flyktninger, og i likhet med andre er de avhengige av fast arbeid for å få dette til. Kommunen bør i større grad gjøre nytte av husbankens finansieringsordninger for å øke flyktningers mulighet til å etablere seg i eid bolig. Boligløsninger for flyktninger bør i større grad inngå som en del kommunens deltakelse i boligsosialt velferdsprogram.

- Behovet for barnehageplasser

For at begge foreldrene skal kunne delta i Introduksjonsprogrammet er foreldrene avhengige av barnehageplasser. Ofte får kommunen forespørselen om å bosette familier med små barn etter 31. januar da søknadsfristen for barnehageplass det kommende barnehageåret går ut. Det er også vanlig at kommunen får melding om familieinnvandring etter den aktuelle søknadsdatoen, og da er sjansene for å få barnehageplass små.

- **Kontakt med flyktningeungdom på skoletilbud i Sandnes**

Flyktingetjenesten opplever at det er vanskelig å holde jevnlig kontakt med ungdommer som har behov for grunnskoleopplæring etter vanlig grunnskolealder. Disse får vanligvis sin opplæring på Sandnes Læringssenter. Dette innebærer at de reiser til Sandnes tidlig på morgenen og returnerer etter vanlig arbeidstid. Flyktingetjenesten konstaterer at kontakten med disse elevene blir ganske sporadisk. Spesielt for de som er i Introduksjonsprogrammet oppleves dette som uheldig da de får lite oppfølging lokalt.

6.4 Prioriterte tiltak fra Flyktingetjenesten

- Ansvars- og oppgavefordeling mellom flyktingetjenesten og Eigersund voksenopplæringssenter bør avklares.
- Organiseringen av flyktingetjenesten bør vurderes nærmere.
- Introduksjonsprogrammet for flyktninger i Eigersund kommune bør være helårlig og på full tid i tråd med «Lov om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere.»
- Tiltak for å fremme botilbudet for flyktninger bør som en del av det boligsosiale velferdsprogrammet utredes spesielt.
- Eigersund kommune bør reservere 2-3 barnehageplasser til eventuelle barn som ikke har muligheter til å søke om plass innen 31. januar for det enkelte år.
- Det bør vurderes å opprette et grunnskoletilbud for flyktninger over vanlig grunnskolealder, men med behov for slik opplæring, i Eigersund kommune.

6.5 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

Nr.	Navn på tiltak	2015/2016	2016	2017	2018
1.	Organiseringen av flyktingetjenesten bør vurderes nærmere.	x	x		
2.	Tiltak for å fremme botilbudet for flyktninger bør utredes spesielt som en del av det boligsosiale velferdsprogrammet	x	x	X	x

7 BARNEVERNSTJENESTEN (DALANE BARNEVERN)

Målene er nådd når:

- Alle har en form for sosialt nettverk i kommunen etter endt introduksjonsprogram.
- Foreldrene føler at de har mulighet til å ivareta barna sine på en god måte.

7.1 Status for enheten september 2014

Barneverntjenesten er pr. i dag inne med tiltak både overfor barn fra familier som har kommet som flyktninger og arbeidsinnvandrere. I tillegg er tjenesten inne i forhold til familier der bakgrunnen for innvandring fra Øst Europa og Asia er inngåelse av ekteskap med norsk statsborger. Det framkommer i rapporten fra Rogaland Revisjon IKS, ferdigstilt i september 2013, at flyktninger er overrepresentert i barnevernsstatistikken. Dette er fortsatt tilfelle.

Av rapporten fremgår det også *”at barn med flyktningebakgrunn er overrepresentert i forhold til det totale antallet innbyggere i Eigersund.”* Videre kan det tilføyes at det samme også gjelder den sistnevnte gruppen, innvandring grunnet ekteskapsinngåelse.

Saker vedrørende barn fra samtlige ovennevnte grupper behandles på samme måte som saker vedrørende andre barn som barneverntjenesten kommer i kontakt med. Dersom meldingen undersøkes konkluderer undersøkelsen med tiltak eller henleggelse. Tiltakene som settes inn er de samme som for andre barn. Barneverntjenesten har ikke særlige tiltak for barn med innvandrerbakgrunn. Ulike typer hjelpetiltak kan settes inn. For noen av barna er plassering utenfor hjemmet nødvendig. Totalt sett har barneverntjenesten relativt mange plasserte barn med foreldre som har flyktningebakgrunn eller som har innvandret grunnet ekteskap.

Barneverntjenesten har ansvaret for de enslige mindreårige asylsøkerne som kommunen tar imot. Ungdommene kommunen har tatt imot så langt har passet innenfor rammene av det relativt lite omfattende tiltaket som er etablert, hybel med tilsyn. Det er plass til 5 unge i tiltaket til enhver tid.

7.2 Hva er de viktigste utfordringene for enheten/tjenesten de kommende årene?

Barneverntjenesten er i kontakt med en menighet for å gi generelle råd og veiledning i forhold til oppdragelse av barn i Norge og de begrensninger loven setter for bruk av avstraffelser etc. Det kan være aktuelt å forsøke å nå også andre på gruppenivå med tanke på å forebygge. For barneverntjenesten gir innvandring, og da særlig overrepresentasjonen det vises til under punkt 1, kapasitetsmessige utfordringer.

7.3 Hvilke tiltak vil enheten/tjenesten prioritere for å møte de aktuelle utfordringene?

Det er viktig å se på muligheten for å nå flere med forebyggende veiledning og informasjon på gruppenivå i settinger der de møtes.

Gruppen innvandrere som flytter til Norge grunnet ekteskapsinngåelse kunne hatt stor nytte av å inkluderes fullt ut i kvalifiseringsprogrammet. Dette kunne hatt en forebyggende effekt.

7.4 Nærmere om utfordringer knyttet til den enkelte gruppe innvandrere:

Flyktninger

Når barneverntjenesten er i kontakt med denne gruppen innvandrere er det gjerne følgende problemstillinger som går igjen:

- Oppdragelseskultur som innebærer bruk av fysiske avstraffelser etc.
- Psykiske lidelser hos foreldre, herunder Posttraumatisk stress syndrom, grunnet belastninger og traumer etter å levd under belastende forhold. Deprimerte foreldre kan ha vansker med å ivareta omsorgen for barna på en god nok måte.
- Utfordringer knyttet til å følge opp barnas skolearbeid da de selv har begrenset språk kompetanse.
- Behov for bistand til å sikre barna en aktiv fritid med deltakelse i fritidsaktiviteter.
- Familiegjenforening der barn som ikke har bodd sammen med sine foreldre over tid.

Enslige mindreårige asylsøkere

- Så langt har de ungdommene vi har tatt imot hatt få problemer. Det kan være utfordringer knyttet til familie i hjemlandet.

Arbeidsinnvandrere

Når barneverntjenesten er i kontakt med denne gruppen innvandrere er det gjerne følgende problemstillinger som går igjen:

- I de familiene vi er i kontakt med, er årsaken til arbeidsinnvandring økonomiske. Barna er gjerne ikke innstilt på å flytte, savner familie og nettverk i hjemlandet, føler de ser foreldrene lite fordi de arbeider og ikke at de selv ikke får den støtten de trenger til å etablere seg i et nytt land.
- Oppdragelseskultur som innebærer bruk av fysiske avstraffelser etc.

Innvandring grunnet ekteskapsinngåelse med norsk statsborger

Utfordringene som her beskrives gjelder familier der ektefellen innvandrer fra ikke vestlige land.

- Ekteskap som er inngått etter kort tids bekjentskap kan gjøre samlivet utfordrende, særlig når en har med egne barn.
- Familiegjenforening der barn som ikke har bodd sammen med sine foreldre over tid flytter til Norge for å bo sammen med en forelder og en steforelder kan gi utfordringer for denne gruppen.
- Psykiske vansker eller personlighetsmessige utfordringer hos en eller begge foreldre.
- Oppdragelseskultur som innebærer bruk av fysiske avstraffelser etc.

7.5 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

	Navn på tiltak	2015/16	2017	2018	2019
1.	Veiledning, informasjon og oppfølging av foreldre i forhold til norsk lovgivning, oppdragelseskultur m.m	X	X	X	X

8 HELSESTASJONSVIRKSOMHET

Målene er nådd når:

- Alle nye flyktninger har fått fastlege innen en måned etter adkomst.
- Alle overføringsflyktninger har gjennomgått tuberkulosestest innen 14 dager etter ankomst.
- Alle nye flyktningers psykiske og fysiske helse har blitt kartlagt og resultatet av kartleggingen danner grunnlag for at det settes i verk nødvendige tiltak.

8.1 Status for enheten/tjenesten pr. august/september 2014:

På helsestasjonen er det 0,5 årsverk helsesøsterstilling som arbeider i forhold til flyktninger. Det er ca. 0,15 årsverk helsesøsterstilling som arbeider med smittevern. Fra 01.01.14-31.08.14 har helsestasjonen tatt 76 Mantoux prøver (status med hensyn til tuberkulose). 52 av disse er satt på arbeidsinnvandrere og familiegjenforening av «ikke flyktninger». De resterende 24 er satt på flyktninger

8.2 Flyktninger:

Helsestasjonen driver kvinnegrupper sammen med flyktningkonsulenten. Disse gruppene går over 5 ganger, hver gang 1,5 timer. Helsesøster har i tillegg en presentasjon på introduksjonskurset i forhold til helsestasjonens arbeid og hva man bør tenke på når man oppdrar barn i den norske kulturen. Dette bl.a. for å forebygge for eksempel vold i familiene.

Ved konsultasjonene på helsestasjonen brukes telefontolk som er en god og nødvendig hjelp for at informasjon ikke blir misforstått. Helsestasjonen informerer alltid om at det er forbudt å omskjære jenter og at det er forbudt med tvangsekteskap.

Vaksineinformasjon av barna kan være utfordrende, da det ikke er oversikt over hvilke vaksiner barna har fått tidligere. En må da sjekke hvilke vaksiner som vanligvis blir gitt i hjemlandet, eller begynne å grunnvaksinere barnet. Fastlegen tar alltid blodstatus og denne hjelper til med å finne ut hvilke vaksiner som skal settes på barnet. De fleste flyktningebarn som er født i Norge får 3 doser med Hepatitt B vaksiner. Dette medfører at de får 1-2 konsultasjoner mer enn andre barn.

Fra og med 01.10.14 har helsestasjonen tatt over med BCG vaksiner av småbarn fra høyendemiske land for tuberkulose. Gjelder barn født fra og med 01.09.14. Dette gjelder de fleste barn med flyktningebakgrunn. Dette innebærer enda en ekstrakonsultasjon på helsestasjonen.

Tidligere har det vært oversiktlig og greit med hensyn til antallet nye flyktninger siden helsestasjonen har visst omtrent hvor mange flyktninger som kommer til Eigersund. I dag er utfordringen her at man ikke med sikkerhet kan vite hvor mange som kommer på grunn av familiegjenforeninger. Økt antall familiegjenforeninger blant flyktninger gjør at ressursbruken på helsestasjonen er vanskelig å beregne.

På helsestasjonen har vi et godt samarbeid med flyktningkonsulentene. Vi får beskjed når det kommer nye flyktninger til Eigersund. Flyktningkonsulent og helsesøster for flyktninger har møter 3-4 ganger hvert halvår for å diskutere kommende utfordringer og hva som har fungert bra. Når nye flyktninger kommer til skolene i Eigersund, er som regel helsesøster med på samtale med mor/far og barna. Det blir da brukt tolk. Tema i disse samtalene er for eksempel om omskjæring, menstruasjonen og hva de har opplevd. Dette gjelder kvoteflyktningene og ikke dem som kommer fra mottak andre plasser i Norge.

Helsestasjonens opplevelse er at de fleste barna med flyktning bakgrunn, som går på skolen, ikke oppsøker helsesøster selv. Dette er en utfordring for helsesøster. Utfordringer med disse barna, blir i likhet med opprinnelig norske barn tatt opp på URT (Utvidet Ressursteam) møter på skolen. Disse møtene skal holdes 2 ganger hvert halvår. Kontaktlærerne og helsesøster har også jevnlig kontakt hvor enkeltelever kan diskuteres.

8.3 Arbeidsinnvandrere

Dette representerer for tiden den største utfordringen for tjenesten. Vi har ingen oversikt over hvor mange arbeidsinnvandrere som bor i kommunen, heller ikke hvor de bor. Ofte oppdager vi at mor og barn har flyttet til Eigersund når mor kommer til jordmor og ønsker svangerskapskontroll. Det har hendt at barn har bodd i Eigersund i over 1 år, uten at helsestasjonen har visst om dem. Dette er en stor utfordring særlig i forhold til smittevern, men også i forhold til barnas rettigheter i Norge. Helsestasjonen må ofte bruke telefontolk, for å sikre at viktig informasjon ikke blir misforstått. Det er svært viktig at arbeidsgivere og politi informerer helsestasjonen når de ansetter og det kommer arbeidsinnvandrere fra høyendemiske områder for tuberkulose og Hepatitt. Så langt helsestasjonen har kunnet bringe på det rene, skal Eigersund kommune ha gitt skriftlig informasjon til alle arbeidsgivere i kommunen i forhold til smittevern og tuberkuloseprøve på helsestasjonen.

8.4 Blandingsekteskap

En av de største utfordringene disse har er et manglende sosialt nettverk. Ikke alle går på norsk kurs og kan ha dårlige norsk kunnskaper. Noen har barn fra før i hjemlandet. Disse kan ha bodd hos besteforeldre i hjemlandet i flere år, blir deretter flyttet til mor som ikke har vært oppdrageren deres. Helsestasjonen bruker også her ekstra ressurser på å sjekke vaksinestatus, ta Mantoux og oppvaksinere barna.

8.5 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2019

	Navn på tiltak	2015/16	2017	2018	2019
1.	Det skal foretas en gjennomgang av de rutiner og prosedyrer når det gjelder samarbeid som regulerer helsestasjonens smittevernsarbeid i forhold til flyktninger og arbeidsinnvandrere.	X	X	X	X
2.	Eigersund kommune gir skriftlig informasjon til alle arbeidsgivere i kommunen i forhold til smittevern og tuberkuloseprøve på helsestasjonen.	X	X	X	X
3.	Skoler og barnehager skulle hatt krav til dokumentasjon fra foreldrene om at tuberkuloseprøve var tatt og resultat av denne.	x	x	x	x

9 KULTUR, FRITID, SOSIALE NETTVERK OG FRIVILLIGHET

Målene er nådd når:

- Alle som ønsker det har en fritidsaktivitet.
- Alle som ønsker det har en flyktningguide.
- Alle har en form for sosialt nettverk i kommunen etter endt introduksjonsprogram.

9.1 Innledning

Felles for de lokalsamfunnene som har fått til å skape ulike foreninger og nettverk, er at det er tatt et mer helhetlig kommunalt grep mot flerkulturelle bydeler, som involverer samarbeid på tvers av offentlig og frivillig sektor, inkludert aktører som skoler, velforeninger, innvandrerforeninger, idrettsforeninger, politi, trossamfunn og bibliotek.

Regjeringen formulerer følgende mål på dette området:

- Øke driftsstøtten til mellomstore og store lokale innvandrerorganisasjoner
- Bidra til at frivillig sektor fortsatt skaper møteplasser og er aktør i integreringsarbeidet
- Innføre en nasjonal uke for mangfold og flerkultur i 2013.

I «Okka By», rapporten fra Telemarksforskning i 2012, karakteriseres deltakelsen av innvandrere i lokale lag og organisasjoner som svak med unntak av EIK og Frelsesarmeen.

9.2 Kulturkontoret – status og fremtidige muligheter

Slik situasjonen er nå er aktiviteten rettet mot innvandrere ganske begrenset. I det følgende har kulturkontoret formulert en del tilbud som de ønsker å kunne utvikle og realisere i årene fremover:

- **OPPLEVELSESKORTET** er et samarbeid mellom private aktører, NAV og kommunene som gir barn og unge gratis adgang til kultur- og fritidsaktiviteter.
- **KULTURFADDER** - tanken er å gi flyktninger og arbeidsinnvandrere noen å gå sammen med på kulturelle arrangementer. Konserter, utstillinger, kino og lignende.
- **KUNSTNERBESØK** er et tiltak som kan være inspirerende og utviklende for flyktninger og arbeidsinnvandrere.
- **FOTO/VIDEOKURS** er en effektiv måte å inspirere flyktninger og arbeidsinnvandrere til å uttrykke seg på og formidle sine historier (dokumentar og/eller fiksjon) på en kreativ måte.
- **FORFATTERBESØK** er noe kulturkontoret har god erfaring med etter Verdens Bokdag i vår.
- **ARBEIDSERFARING/SPRÅKPRAKSIS** fra kulturinstitusjoner er også et godt tiltak som kan bidra til integrering både med hensyn til språkutvikling og det å få noe arbeidserfaring.
- **ÅPEN SCENE** kan bidra i integreringsarbeidet ved å sette opp en scene og invitere inn folk til å presentere det de ønsker, kan det skapes en spennende kunstnerisk arena hvor alt kan skje.

9.3 Frivilligsentralen – status og fremtidige muligheter

Tilbakemeldingene fra Frivilligsentralen er at de har hatt og har flere frivillige som arbeider med integrering av flyktninger. Gjennom flere år har det for eksempel vært et fast samarbeid med

Flyktningetjenesten og Eigersund Menighetssenter (IKA). Frivilligsentralen har faste aktiviteter som «Norsk matlaging» og sykkelkurs for spesielt kvinnelige innvandrere.

9.4 Frivilligsentralen ønsker å kunne bidra med å tilrettelegge for følgende aktiviteter i fremtiden:

- Matlaging i barnehage – norske og utenlandske mødre møtes og lager mat sammen.
- Servicetorg hvor en kan henvende seg og få veiledning om hvem de skal henvende seg til i kommunene på ulike saksområder. Også kunne få veiledning angående skjema m.m.
- Matkurs hvor det er flyktninger og arbeidsinnvandrere som er kursholdere. Mange er interessert i utenlandsk mat. En kursavgift kan dekke en del av utgiftene.
- Hjemmebesøk hvor en drikker te/kaffe og blir kjent. «Alla prosjektet». Kfr. Antirasistisk senter.
- Utvikle en mer aktiv dialog med frivillige lag og foreninger. Minne om fokuset på flyktninger og arbeidsinnvandrere.
- Gå i dialog med flyktninger og andre innvandrere og få mest mulig konkrete tilbakemeldinger om hva er de selv ønsker/har behov for.
- Svømmekurs.
- «Norsk kvinnegruppe» rettet mot å lære norsk kultur og språk.
- Tilbud om leksehjelp.

9.5 Utfordringer

Frivilligsentralen opplever økt etterspørsel knyttet til å bidra med tilbud rettet mot ulike tjenester innen helse- og omsorg. Flere innvandrere har meldt sin interesse for å engasjere seg som frivillige, men foreløpig er et fåtall som er aktive. Bakgrunnen for dette er gjerne språkmestring og begrenset kapasitet til å følge disse opp fra Frivilligsentralens side.

9.6 Frivillige organisasjoners bidrag i integreringsarbeidet

- Frelsesarmeen

Det lokale korpset innen Frelsesarmeen har gjort og gjør en helt god innsats innen integreringsarbeidet i kommunen. En mottar midler fra Kavlifondet og dette har bidratt til at Frelsesarmeen lokalt har kunnet ansette en person til å arbeide med tilbudet til barn og unge på heltid.

Utgangspunktet for Frelsesarmeen har vært å ta i bruk menighets lokaler og tilbud som en arena og en møteplass for integrering. Frelsesarmeen har som mål at de gjennom språktrening for voksne, fritidstilbud for barn og voksne sammen, ulike aktiviteter der innvandrere og etnisk norske er sammen kan bidra til å utvikle vennskap på tvers av kulturer. Det er et mål for Frelsesarmeen at innvandrere skal oppleve å møte og bli kjent med nordmenn, bli kjent med den norske kulturen, tenkningen, bli invitert til norske hjem.

Frelsesarmeen har nå bygget opp et uvanlig bredt spekter av tilbud som involverer innvandrere.

- **Åpen cafe** arrangeres to onsdager i måneden. Her kan det være mellom 80-105 deltakere og mellom 10-15 nasjonaliteter representert.
- **Babysang (0-1 år), småbarnsang (1-2 år) og Bomchicka (3-5 år)** arrangeres hver tirsdag med opptil 65 barn og voksne sammen
- **Babysang for tospråklige** er et tilbud spesielt rettet mot mødre med barn som har permisjon fra Introduksjonsprogrammet.

- **Innebandy for de mellom 8. trinn og siste trinn på videregående** arrangeres hver mandag.
- **Basketball – 12 og eldre** benytter lokaler på en av skolene.
- **Fredagstreff for ungdommer 12-18 år** arrangeres annenhver fredag og tilbyr et bredt spekter av aktiviteter for ungdommer.
- **Speidergrupper fra 6 – 18 år.** Tilbudet er delt opp i et for barn og et for ungdommer. Flere barn/ungdommer med innvandrerbakgrunn deltar nå i dette tilbudet.
- **Etter skoletid er et tilbud til barn fra 2. klasse.** Her møter gjerne 10-15 barn som både er etnisk norske og innvandrere fra Øst-Europa og Afrika.
- **Internasjonal dag** er blitt godt kjent hos mange og er utviklet med bakgrunn i Åpen cafe. Denne dagen arrangeres nært knyttet opp til den årlige TV-aksjonen.
- **Egne ungdomsarrangementer for ungdommer** i nyttårshelgen, i påsken samt sommer og høst.
- **Familieleirer og familiehelger** både på lokalt og sentralt hold.

- **Kristent interkulturelt arbeid (KIA)**

Kristent interkulturelt arbeider en landsdekkende organisasjon som arbeider for flerkulturelt fellesskap i menighet og samfunn. Her lokalt arrangerer KIA en gang i måneden samling på menighetssenteret på Damsgård. Det er et mål at innvandrere i alle aldersgrupper skal kunne møte etnisk norske i en sosial ramme og ha anledning til å praktisere norsk. Vanligvis deltar mellom 30 og 40 personer på disse samlingene. Mange av de som deltar er mødre med barn. Men etter hvert har også flere menn deltatt.

I tillegg til disse sosiale samlingene arrangerer KIA lokalt turer eller deltakelse på alternative arrangementer bl.a. «vinterfest» med flyktningetjenesten.

- **Eigersund Idrettsklubb (EIK)**

Utgangspunktet er at klubben i tillegg til den sportslige siden, ønsker å være en viktig samfunnsaktør for byens befolkning. EIK har arbeidet med integrering av barn og unge i flere år nå og det er ingen tvil om at klubben har lyktes med denne satsingen. Spesielt gjelder dette EIK Fotball der barn og unge gradvis har fått plass på de fleste aldersbestemte lagene. Så mange som 50-60 barn og unge med innvandrerbakgrunn er aktive i fotballsammenheng. Enkelte av disse er meget store talenter og et naturlig mål vil være at flere av disse kan etablere seg på A- laget om få år.

Her bør det tilføyes at EIK er en sentral aktør i det som kalles «Team Dalane». Av til sammen 20 ungdommer har 5 innvandrerbakgrunn. To av disse er fra EIK.

EIK gir uttrykk for at det nå er så innarbeidet med spillere fra mange ulike land at dette har blitt en del av hverdagen i klubben. Det betyr selvsagt mye for barn og unge med innvandrerbakgrunn at foreldrene viser interesse slik mange av de etnisk norske gjør. Totalt sett vil denne type idrettsmiljø gi gode muligheter til å trene språk for både barn og unge og for foreldre.

På denne måten arbeider EIK med langsomt å tilvenne foreldrene med innvandrerbakgrunn til den kulturen som gjennomsyrrer klubben og den måten klubben arbeider på. På den måten kan også foreldrene bygge nettverk og tilpasse seg de kravene de møter i klubben.

Fra EIK Fotball sin side fremheves det gode samarbeidet med flyktningetjenesten og med Husabø skole. Dette samarbeidet har ledet mange barn og unge inn mot fotball tilbudet som EIK gir. Klubben mottar et tilskudd på kr. 50.000 pr. år fra flyktningetjenesten og er avhengig av dette tilskuddet for å kunne gi så mange barn og unge med innvandrerbakgrunn det tilbudet de nå får.

En del av tilskuddet fra flyktningetjenesten er brukt til å støtte deltakelse også fra jenter med innvandrerbakgrunn. Klubben merker nå at det stadig er flere jenter som kommer med i fotballtilbudet.

Fra EIK sin side gis det også uttrykk for at utover det gode samarbeidet med flyktningetjenesten og Husabø skole, så kunne de tenke seg et mer systematisk samarbeid med kommunen med årlig evaluering. For eksempel hvordan klubbene kan etablere gode forbindelser med andre skoler. Det er videre viktig å forsøke å lykkes bedre med å få til kontakter i de ulike innvandremiljøene som kan bidra til å stimulere til deltakelse i fotballen eller innen andre tilbud.

- Eigersund Racketklubb - Folkepuls – et folkehelseprosjekt

”Folkepuls” er et folkehelseprosjekt som ble etablert i 2009 og har frem til nå fungert i to treårsperioder. Målgruppene er ”inaktive unge og voksne”. For alle prosjektene skal gi økt fysisk aktivitet, integrering og inkludering. Idrettsrådet, EIK, Eigersund kommune og Rogaland fylkeskommune har samarbeidet om Folkepuls gjennom en lokal styringsgruppe. EIK har også hatt en formidlingsrolle til ulike idrettslag vært i kontakt med aktuelle idrettslag med sikte på å opprette denne type folkehelsetiltak. Blant annet EIK håndball, rugby, svømmeklubben, golfklubben og volleyballklubben.

Tacketklubben er et eksempel på hvordan opplegget rundt Folkepuls kan stimulere til aktivitet for å integrere innvandrere. I oppstartsfasen hadde Racketklubben godt samarbeid med Rogaland Idrettskrets, Eigersund voksenopplæringssener og EIK. I alt meldte 11 personer med flyktningbakgrunn seg. Disse var fra Eritrea, Iran, Irak, og Myanmar. Kurset ble fullført nå i januar 2015. Tennis er jo en verdensomspennende idrett og klubben hadde allerede medlemmer fra Filippinene, Østerrike, Polen, Litauen og England.

Flyktningene har fått medlemsstatus og får som stadig del i de ulike godene som klubben tilbyr samt forpliktelsene som for eksempel dugnadsinnsats. Klubben håper blant annet å få med de nye medlemmene i forbindelse med at Eigersund Racketklubb inneværende år har ansvaret for 17. mai arrangementet.

9.7 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

Nr.	Navn på tiltak	2015/16	2017	2018	2019
1.	Utrede og ev. utvide bruk av opplevelseskortet	x	x		
2.	Etablere ordning med kulturfadder.	x	x	x	x
3.	Arrangere kunstnerbesøk.		x	x	X
4.	Foto og videokurs		x	x	X
5.	Forfatterbesøk		x	x	X
6.	Arbeidserfaring og språkpraksis fra kulturinstitusjoner		x	x	X
7.	Åpen scene		x	x	X
8.	Matlagingskurs – frivillighetssentralen	x	x	x	X

9.	«Alla prosjektet» – frivillighetssentralen	x	x	x	x
10.	Svømmekurs.		x	x	X
11.	«Norsk kvinnegruppe» rettet mot å lære norsk kultur og språk		x	x	X
12.	Tilbud om leksehjelp.		x	X	X
13.	Vurdere hvordan en kan få til et mere systematisk samarbeid med årlig evaluering med frivillige lag og organisasjoner herunder EIK.				
14.	Utvikle en mer aktiv dialog med frivillige lag og foreninger. Minne om fokuset på flyktninger og arbeidsinnvandrere.	X	x	x	X

10 BARNEHAGENE

Målene er nådd når:

- Alle barn i barnehagealder får raskt tilbud om barnehage.
- Barna har aktiviteter på fritiden.
- Kvinner i barselpermisjon får tilbud om deltakelse på aktiviteter der barna kan være med.
- Foreldrene opplever at de har muligheter til å ivareta barna sine på en god måte.
- Det utvikles et godt system for morsmålsopplæring i skole og barnehage.

10.1 Status for enheten

	flyktninger	Arbeidsinnvandrere
Kommunale barnehager (5 stk) (Rundevoll, Grøne Bråden, Husabø, Slettebø, Hellvik)	30	23
Private barnehager 10 stk	25	38
Åpen barnehage Høst 2014	2	4
TOTALT høsten 2014	57	65
Tilsammen	122	

Pr. 15. desember 2014 er det i alt 122 flerspråklige barn i barnehagene i Eigersund. Av disse er fordelingen i forhold til bakgrunn som følger:

Flyktninger: 57
Arbeidsinnvandrere: 65

Fordelingen mellom flerspråklige barn i barnehagene er fortsatt noe ujevn. Husabø barnehage har et høyt antall flerspråklige barn i forhold til totalt antall plasser (11 av 22 barn). Dette har sammenheng med at spesielt flyktningene ser ut til å søke sentrumsnære barnehager (beliggenhet, dårlig tilbud, offentlig transport). Barna til arbeidsinnvandrere fordeles seg jevnt i alle barnehagene.

10.2 Ressurser til særlig oppfølging av barn med flyktning/innvandrerbakgrunn:

Fra 1.8.2014 er det tilsatt barnehagelærer i 40% veilederfunksjon for flerspråkarbeidet i barnehagene. Det ligger til denne stillingen å bistå barnehagene med veiledning, kursvirksomhet og å formidle praktiske råd og tips. Stillingen blir 50% fast fra aug 2015.

10.3 Foreldresamarbeid i ordinære barnehager

I hovedsak er tilbakemeldingene fra barnehagene at et språklig og kulturelt mangfold er givende. Samtidig byr det på utfordringer; det krever tid og ressurser.

Å skape gode møteplasser for foreldrene, er også en viktig del av integreringsarbeidet. I en barnehage er det en etablert tradisjon med å arrangere mødrekvelder. Personalet og mødre kommer sammen på kveldstid og lager mat. Målsetning: sosialisering, praktisere norsk, bli bedre kjent.

De språklige barrierene kan by på utfordringer. Informasjon må formidles både muntlig og skriftlig. Det må derfor beregnes mer tid på den daglige kontakten med de enkelte foreldre, samt lengre tid til de ordinære foreldresamtalene. Det er gjort gode erfaringer med å bruke digitale bilder av barna i daglige situasjoner, parallelt med ulike observasjonsverktøy. Det anbefales i tillegg å bruke egnede kartleggingsverktøy som særskilt følger opp språkutviklingen.

10.4 Generell erfaring med familier tilknyttet introduksjonsprogrammet:

Kommunale vedtekter sikrer barn plass i kommunal barnehage når foreldre deltar i Introduksjonsprogrammet. Disse barna kommer som regel i barnehage fra de er små. De barna som har begynt tidlig i barnehage har som regel et godt talespråk ved skolealder utifra de erfaringene barnehagene har.

Sosiale forskjeller mellom flyktningfamiliene og etnisk norske familier er merkbare.

Vår generelle erfaring er at foreldrene er positive og takknemlige for barnehagetilbudet.

Barnehagene opplever gode relasjoner og vilje til samarbeid med innvandrerfamiliene, til tross for utfordringene.

10.5 Arbeidsinnvandrere:

Økonomi og utdanningsnivået i denne gruppen er som for norske familier.

En utfordring i denne innvandrergruppen er foreldrenes manglende norskferdigheter. Foreldrene går sjelden på norskkurs. Det kan skyldes at kostnader må dekkes selv, eller at de skal oppholde seg i Norge kun for en kortere periode. Når hele deres sosiale nettverk er i egen språkgruppe, ser en kanskje ikke behovet for selv å lære seg norsk. Dersom engelskferdighetene i tillegg er dårlige, byr det på utfordringer i foreldresamarbeidet.

Rutiner når det gjelder kontakten mellom barnehagene og helsestasjonen bør gjennomgås. I

barnehagen rapporterer foreldrene om barnet har fulgt vaksinasjonsprogram i hjemlandet.

Barnehagene formidler informasjon om at familien må ta kontakt med helsestasjonen, men har liten mulighet for å følge opp dette.

10.6 De viktigste utfordringene

- **Norskopplæringen** helt avgjørende. De flerspråklige barna må lykkes språklig for å bli fullverdig integrert i det norske samfunnet. Et godt språkmiljø må ha gode språkmodeller og derfor bør det være overvekt av norskspråklige barn i barnehagene.
- Forskning viser tydelig at styrking av morsmålet er en suksessfaktor når det gjelder å lære et nytt språk. Eigersund kommune skal lage nye strukturer når det gjelder morsmålsopplæringen.
- **Overgang barnehage – skole:** Når det gjelder flerspråklige barn, er det behov for å utarbeide nye rutiner. Med spesielt sikte på å ivareta den språklige utviklingen for det enkelte barn i overgangsfasen fra barnehage til grunnskole.
- Det er ønskelig at alle barnehagene tar ansvar når det gjelder å sikre en **rimelig fordeling av innvandrerbarna**. Barn av foreldre på introduksjonsprogrammet er sikret opphold i de kommunale barnehagene. (Fordeling kommunale og private barnehager: 5 kommunale + åpen barnehage og 10 private). Arbeidsinnvandrere er representert i alle barnehagene, men ikke i like stort antall i de private som i de kommunale.

10.7 Flyktninger:

- Øke kompetanse for å håndtere familier med traumer/psykiske problem..
- Ofte mangelfull skolegang hos foreldre/foresatte.
- Manglende sosialt nettverk for noen av familiene.
- Kulturforskjeller med hensyn til oppdragersyn.
- Skyssproblematikk når introduksjonsprogrammet er slutt. Barna/foreldre har ikke krav på skyss lenger og barna blir ofte søkt over til en mer nærliggende barnehage.

10.8 Arbeidsinnvandrere

- Språkutfordringer.
- Kulturforskjeller med hensyn til oppdragersyn kan forekomme.
- Familien har kanskje ikke planer om å bli værende i Norge, de er her for en kortere periode og vil dermed ikke investere i norsk språkopplæring.
- Mangelfullt sosialt nettverk

10.9 Om tusenbeinet åpen barnehage

Det er vurder som en viktig integreringsarena for mødre og barn som ikke har et alternativt tilbud. Gjelder spesielt en del familier som har kommet til kommunen med bakgrunn i arbeidsinnvandring.

Erfaringene fra åpen barnehage er at disse mødrene har behov for sosial kontakt med andre. Et barnehagetilbud av denne typen kan ofte bidra til å bryte opp en isolert tilværelse og bygge et nettverk på fritiden. Barnehagens personale kan ofte bistå dem med å forstå brev, skrive søknader m.m.

10.10 Oppsummering - tiltak enheten vil prioritere for å møte utfordringene

- Økt fokus på at tidlig innsats krever også økte ressurser.
- Kompetanseheving for de ansatte i barnehagene i forhold til flerspråkutvikling og flerkulturalitet.
- Innkjøp av teknisk utstyr/språkstimuleringsmaterieil til flerspråkarbeidet.
- Tilgodese foreldre i introduksjonsprogrammet med flere tilvenningsdager ved oppstart i barnehage (5 dager).
- Sikre at alle flerspråklige barn får tilrettelagt tilbud om norskopplæring i barnehagene i form av egne språkgrupper 1-2 ganger i løpet av uka.
- Innarbeide kartleggingsrutiner når det gjelder språkfunksjon for flerspråklige barn.
- Lage nye rutiner for overgang barnehage – skole.
- Etablere eget samarbeidsnettverk for barnehagene som har flerspråklige barn.
- Bruke URT (utvidet ressursteam) aktivt i forhold til foreldresamarbeid, veiledning/ rådgiving om for eksempel grensesetting, oppdragersyn).
- Holdningsskapende arbeid i foreldregruppa generelt (skape gode møteplasser, for eksempel mødrekvelder)
- Økt samarbeid med skolene. Blant annet om hvordan en møter ”oppdragelseskulturer” som kan være svært ulike den norske modellen.
- Etablere et tettere samarbeid med helsesøstertjenesten.
- Tilrettelegge transporttilbud til de barnehagene som ligger langt fra sentrum.
- Samarbeid med helsesøstertjenesten vedrørende vaksinasjonsprogram for arbeidsinnvandrerguppen.

- Lokal tolketjeneste bør vurderes. (tolkeportalen.no: kr 825,- /pr. time)
- Ferietilbud for flyktningbarn.
- Skape arenaer for møteplasser utenom barnehagene.
- Subsidiering av kontingenter for å stimulere til økt deltakelse på fritidsaktiviteter (sport/korps/kor/ kulturskolen/speidervirksomhet og lignende)

10.11 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

	Navn på tiltak	2015/16	2017	2018	2019
1.	Etablere formelt samarbeid med helsestasjon, barnevern og PPT	X	X	X	X
2.	Samarbeid med Flyktningkonsulenten og Tusenbeinet åpen barnehage.	X	X	X	X
3.	Etablere samarbeid med Kulturskolen.	X	X	X	X
4.	Aktivitets- og kurskvelder.	X	X	X	X
5.	Formidle mer systematisk til arbeidsgivere i Eigersund kommune informasjon om det tilbudet Åpen barnehage gir.	X	X	X	X
6.	Sskape gode møteplasser, - mødrekvelder etc.		X	X	X
7.	Økt samarbeid med skolene. Blant annet om hvordan en møter "oppdragelseskulturer" som kan være svært ulike den norske modellen.		X	X	X
8.	Sikre at alle flerspråklige barn får tilrettelagt tilbud om norskopplæring i barnehagene i form av egne språkgrupper 1-2 ganger i løpet av uka				X
9.	Innarbeide kartleggingsrutiner når det gjelder språkfunksjon for flerspråklige barn.		x	X	x

11 GRUNNSKOLENE 1-7 TRINN (HUSABØ SKOLE)

Målene er nådd når:

- Barna har aktiviteter på fritiden.
- Kvinner i barselpermisjon får tilbud om deltakelse på aktiviteter der barna kan være med.
- Foreldrene opplever at de har muligheter til å ivareta barna sine på en god måte.
- Det utvikles et godt system for morsmålsopplæring i skole og barnehage.

11.1 Særskilt språkopplæring

GIS: Statistikk fra 2014/15 angående elever som får særskilt norskopplæring fordelt på trinn.

SKOLE	Tr.1	Tr. 2	Tr. 3	Tr. 4	Tr. 5	Tr. 6	Tr. 7	Tr. 8	Tr. 9	Tr. 10	Totalt	
Eigerøy skole:			3	3	2	2	1				11	
Grøne Bråden:	6	4		2	4	3	3	2			24	
Helleland skole :							1				1	
Hellvik skole:	5	2		0	0	2	0	2	1	0	13	
Husabø skole:	8	3		10	12	6	6	14			69	
Rundevoll sk:	4	1		1	0	4	0	1			11	
Husabø ungdomsskole: (statistikken noe uklar men til sammen 25 elever)											25	
Lagård ungdomsskole:									4	1	3	8

GIS: Antall elever av de ovenfor registrerte som følger læreplanen i grunnleggende norsk for språklige minoriteter. Tallene er oppgitt samlet for alle skolene pr. trinn.

1 trinn	0	
2. trinn	5	
3. trinn	4	
4. trinn	3	
5. trinn	2	
6. trinn	0	
7. trinn	2	
8. trinn	2	
9. trinn	1	
10. trinn	2	Til sammen: 21 elever

11.2 Status og eksempel - Husabø skole

Husabø skole har som sentrumsskole og som den største av grunnskolene i Eigersund kommune de senere årene opplevd et økende tilsig av elever av utenlandsk opprinnelse. Dette har på de fleste områder vært en berikelse for skolen, men det har også bydd på enkelte utfordringer. De elevene skolen mottar og som har utenlandsk opprinnelse, har svært ulik bakgrunn når det gjelder religion, kultur, språk og skolegang. Skolen mottar både flyktninger, barn av arbeids-innvandrere og elever som har kommet som følge av familiegjennforening eller giftermål. Husabø skole er den skolen i kommunen som historisk sett har tatt i mot flest utenlandske elever, men vi vet at tilsig av slike elever også er økende på de andre skolene i kommunen. Nye utenlandske elever som kommer til kommunen, går i dag 8 timer pr uke i språkgruppe på Husabø skole. (Husabø ungdomsskole har et tilsvarende tilbud for elever i ungdomsskolealder).

Husabø skole hadde høsten 2014 72 elever med utenlandsk opprinnelse. 41 av disse har flyktningbakgrunn, 27 er barn av arbeidsinnvandrere og fire har kommet som følge av ekteskapsinngåelse. Noen av disse har vært i Norge i flere år. Andre har nylig ankommet landet. Med så mange elever fra så mange ulike land, vil det i alle klassene være elever med annen språklig og kulturell bakgrunn. Dette er absolutt en ressurs i læringsarbeidet. Elevene får høre og lære om mange ulike land/kulturer, og mange har også dramatiske opplevelser med i bagasjen som med elevene ofte får et innblikk i. Dette har vi utallige eksempler på og vil trekke fram noen ferske hverdagsbilder for å illustrere dette:

- eksempel 1

På 7. Trinn arbeider de når dette notatet skrives med Islam i RLE. I den forbindelse hadde en nyankommet medelev fra Syria med seg Koranen og leste høyt på arabisk. En unik og sterk opplevelse.

- eksempel 2:

En norsk mor forteller at hennes barn flere ganger ved middagsbordet har fortalt historier om sine nye medelever som har kommet og som har historie og bakgrunn som har gjort inntrykk. Dette gjør noe med oss.

- eksempel 3.

10-12 elever fra samme klassesetrinn oppleves i lek med ball utenfor skolens kontorer. Ved første øyekast ikke så spesielt. Ved nærmere ettersyn består gruppen av elever fra Norge, Bulgaria, Kina, Thailand, Afghanistan Etiopia, Kosovo og Filippinene. Alle i ivrig lek med norsk som språk. Da får en virkelig en opplevelse av fargerikt fellesskap og integrering i praksis.

De utfordringene skolen møter med disse elevene, handler ikke i første rekke om de har kommet som arbeidsinnvandrere eller flyktninger, men handler mer om språk- og skolebakgrunn.

Husabø skole har frem til skolestart 2014/15 hatt elever fra ikke mindre enn 47 nasjoner. De kommer fra til sammen 25 ulike land. Flyktningene kommer gjerne fra typiske konfliktområder som for eksempel Afghanistan, Syria, Irak, Eritrea eller Somalia mens arbeidsinnvandrere typisk kommer fra for eksempel Filippinene, Polen, Spania eller India. Elever som kommer fra krigs- og konfliktområder har ofte svært mangelfull skolegang. De settes likevel i klasse sammen med elever som er like gamle som dem selv, selv om de kan ligge år på etterskudd i skolegang.

Arbeidsinnvandrere kommer gjerne fra land der elevene begynner tidligere på skolen enn i Norge, og som også kan ha gode skolesystem. Disse elevene kan ha kommet lenger enn jevngamle norske elever, blant annet i fag som matematikk og engelsk. Også disse elevene settes i klasse med jevngamle elever. Vår erfaring er at det er det mest vellykkede rent sosialt, at elevene går i klassen som passer med alder.

Nye elever som kommer får tilbud om språkgruppe 8 timer pr uke (*Pr. i dag får ikke elever på 1. trinn gå i språkgruppe*). Her undervises det etter læreplan for grunnleggende norsk nivå 1. Vi mottar også elever fra de andre skolene i språkgruppa. Elevene kan gå i språkgruppe i ett år. Når elevene ikke går i språkgruppe, går de i sin klasse på sin nærscole. Her får de tilpasset opplæring eller følger med så godt de kan på det som skjer. Høsten 2014 har vi 18 elever i språkgruppen, hvorav en kommer fra Eigerøy skole, fire fra Grøne Bråden skole og 13 fra Husabø skole.

Når det gjelder flyktninger, så får skolene vanligvis melding i god tid på forhånd om elever som kommer. Arbeidsinnvandrere kommer som regel mer uventet. De banker gjerne på døra og forventer å begynne omgående.

I Eigersund kommune har morsmålsundervisningen lenge vært organisert under Husabø skole. For mange språk har det vært vanskelig å få tak i morsmålslærere. I påvente av utarbeiding av nye rutiner,

er morsmålsundervisningen i øyeblikket redusert, og vi har for tiden kun gående morsmålsundervisning i polsk. Vi opplever det som viktig at dette kommer på plass igjen; enten som morsmålsundervisning (viktig for de yngste) eller tospråklig fagopplæring (mest nyttig for de eldste).

11.3 Utfordringer framover

Det er en utfordring at vi får stadig flere elever i disse språkgruppene. Det krever både plass, kompetanse og ressurser for å kunne gjøre en tilfredsstillende jobb på skolene. En ekstra utfordring for Husabø skole, er at klassene nesten er fulle fra før av og at plassen på skolen er begrenset. Det er viktig at denne elevgruppen får et godt opplæringstilbud. Greier vi å gi det i form av blant annet gode norskkunnskaper, vil forutsetningene for å skaffe seg utdanning og jobb i framtiden være mye bedre. For øvrig ser vi at hjem - skole samarbeidet ofte er en utfordring. Mye av den informasjon som gis av skole og lærere er vanskelig for disse foreldregruppene å forstå.

11.4 Forslag til tiltak

Utarbeide en helhetlig plan for skoletilbudet for disse elevgruppene. Her under viktig å se på følgende:

- **Språkgruppe – framtidig organisering, omfang og plassering.**

Etter mange års erfaring med at elevene går 8 t pr uke i språkgruppe i ett år, ønsker Husabø skole å foreslå at elevene går fire hele dager pr uke i språkgruppe i inntil et halvt år. Den femte dagen går de i sin klasse på sin hjemmeskole. Vi mener det er viktig at språkgruppen er plassert i tilknytning til en av skolene. På den måten har elevene tilgang til et pedagogisk miljø, lekearealer og ulike spesialrom/utstyr (data, musikk, skolekjøkken o.s.v.) I samme omgang bør det vurderes om også elever på 1. Trinn skal få tilbud i språkgruppen. Dersom antall utenlandske elever ved en skole kommer opp i et visst antall, må det vurderes om det skal opprettes et tilbud i grunnleggende norsk på hjemmeskolen. Det er nok en grense for hvor mange elever det er fornuftig å transportere til Husabø skole (eventuelt en annen skole).

- En språkgruppe på opp mot 20 elever med vidt forskjellig alder, bakgrunn, tidligere skolegang etc. bør ha minimum to lærere og en assistent tilknyttet. Det vil være kostnader på omtrent en millionen årlig knyttet til dette. I tillegg kommer transportkostnader for elever som skal fraktes til og fra Husabø fra andre skoler.
- Sikre at elevene får et tilbud på morsmålet sitt når det er nødvendig. Å ha tilstrekkelig kompetanse på morsmålet er et viktig grunnlag for å kunne lære norsk. Blant annet er det dokumentert at den første skrive- og leseopplæringen bør foregå på morsmålet. Til nå har morsmålsopplæring blitt gitt til de yngste elevene (når mulig å få tak i lærer) der fokus har vært lese og skriveopplæring på morsmål. For eldre elever bør det satses mer på to språklig fagopplæring. Det vil si at en får opplæring i f. eks matematikk, naturfag og liknende på morsmålet. Disse fagene inneholder ellers mye vanskelig fagstoff og begreper som elevene ikke får med seg. En hovedutfordring vil være å få tak i personer med nødvendig kompetanse til å ta slike jobber. Morsmålslærere tilsettes i deltidsstillinger alt etter elevtall og behov. Bør i en budsjettssammenheng beregnes som tilsvarende minimum tre hele stillinger til sammen.
- Viktig å kunne gi disse elevene et tilbud om leksehjelp. De færreste av foreldrene har forutsetninger for å kunne følge opp lekser på norsk. Tilbud gis på den enkelte skole. Leksehjelpgrupper på 4 t/u vil koste ca. 60 000 kr pr. skole.
- At elever som har opplevd krevende ting og har behov for det, får tett oppfølging av skolehelsetjenesten.

11.5 Ulikheter mellom arbeidsinnvandrere og flyktninger

Arbeidsinnvandrere er ikke en homogen gruppe. Arbeidsinnvandrere dukker gjerne opp på skolen uten forvarsel, og vi får liten tid til å forberede oss på mottaket. Elevene vi får på denne måten har ulik bakgrunn. Felles er at som regel alltid har gått på skole tidligere og at de dermed kan lese, skrive og regne fra før (hvis de er gamle nok). Mange av dem har resurssterke foreldre som har kommet for å arbeide. Likevel kan vi oppleve at disse elevene er vanskelige å integrere. Dette fordi de kanskje har vært på flyttefot tidligere, og at de kanskje vet at de er her midlertidig.

Det er heller ikke alltid at denne foreldregruppen er så ivrige etter å lære norsk. Dermed blir oppfølging av lekser og kommunikasjonen med hjemmet enkelte ganger utfordrende. Det hjelper. Ellers har Husabø skole i denne gruppen elever opplevd en del utfordringer knyttet til sosiale forhold og motivasjon. Dette gjelder kanskje særlig elever fra Øst-Europa. De har kanskje vært godt etablert med venner og skole i sitt hjemland. De blir kanskje tatt med til utlandet mot sin vilje. Når de så ser at foreldrene hverken lærer norsk eller integreres i det norske samfunnet, blir det vanskeligere å få elevene med seg.

Når **flyktningene** kommer, har vi som regel blitt varslet i god tid. Dette gjør det mulig for oss å forberede oss bedre. Det er også vanlig at vi gjennomfører det første møtet med skolen sammen med flyktningetjenesten. De ordner også med tolk til disse møtene. De fleste flyktningene som kommer, har noe skolegang fra før, men ofte er skolegangen mangelfull og noen ganger helt fraværende. Alle elever har ulike evner, anlegg og forutsetninger for å lære, men skolens hovedinntrykk er at de aller fleste i denne gruppen er veldig motiverte og vet at de har fått en gylden mulighet til å skaffe seg et bedre liv.

Konklusjon

Det er et viktig arbeid som nå gjøres for å en større helhet i integreringsarbeidet. Det er en berikelse for skole og lokalsamfunn å få disse elevene blant oss. Det må likevel uttales klart og tydelig at det følger kostnader med den oppfølgingen som er påkrevd for disse elevene. På Husabø skole har vi opp gjennom årene tatt i mot mange elever fra ulike land. Til tross for at vi til tider føler vi ikke får gitt alle elevene et tilbud vi mener de burde hatt, er det kjekt å møte igjen tidligere elever fra denne gruppen, som har tatt eller holder på med høyere utdanning eller nå er i full jobb.

11.6 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

Nr.	Navn på tiltak	2015/16	2017	2018	2019
1.	Utarbeide en helhetlig plan for skoletilbudet for disse fremmedspråklige elevgruppene.		X	X	
2.	Kanaliserer flyktninger til flere skoler i kommunen.	X	X	X	X
3.	Elever som har opplevd krevende ting og har behov for det, får tett oppfølging av skolehelsetjenesten	X	X	X	X

12 GRUNNSKOLENE 8-10 TRINN. (HUSABØ UNGDOMSSKOLE)

12.1 Innledning

Situasjonen ved de lokale ungdomsskolene er i en integreringssammenheng lite kartlagt. Ungdomsskolene har en del særpregede utfordringer i forhold til det tilbudet som gis ved grunnskolene. Ikke minst gjelder dette det forhold at de faglige kravene er vesentlig høyere på ungdomsskolene og for å kunne henge med i undervisningen er kravene til språklig mestring tilsvarende høyere. Ungdomsskolenes viktigste oppgave er å forberede eleven best mulig til det som for den enkelte ofte vil være avgjørende år i det videre løpet mot å bli en selvstendig og voksen person som kan finne sin plass i et arbeidsmarked. I første omgang gjennom å kunne gjennomføre videregående skole.

En særlig utfordring, både for den enkelte eleven og for skolen, gjelder de elevene som er ganske «ferske» i Norge når de kommer til et tilbud på en ungdomsskole.

12.2 Litt om status for Husabø ungdomsskole høsten 2014

- Skolen har 25 elever med fremmedspråklig bakgrunn av 254 totalt. 14 elever har bakgrunn som flyktninger mens 11 elever har kommet med bakgrunn i arbeidsinnvandring.
- En forholdsvis stor andel, 7 elever, har startet opp på Husabø ungdomsskole uten å ha tidligere skolekarriere i norsk grunnskole.
- De fremmedspråklige elevene har et meget variert grunnlag rent skolefaglig. Enkelte elever må beskrives som analfabeter. Kfr. her nærmere omtale fra Husabø skole.
- 10 elever har et tilbud innen grunnleggende norskopplæring ved skolen. 5 av disse kommer fra Lagård ungdomsskole. De blir skyssset frem og tilbake.
- Tilbudet gis i de to første skoletimene hver dag. Deretter vender elevene tilbake til ordinær undervisning i sine respektive klasser.
- Inntrykket er at guttene kan være raskere til å tilegne seg språket.
- Enkelte elever sliter med sterke opplevelser fra sine tidligere liv i sitt opprinnelige hjemland. Skolen opplever at det ofte er vanskelig å finne noen å snakke med/betro seg til/få profesjonell hjelp hos.
- Det er ofte vanskelig å få tilstrekkelig tolkehjelp. Blant annet på grunn av mangel på tolker med nødvendige kvalifikasjoner innen ulike språk.
- Skolen prioriterer tolketjenester i forbindelse med den utvidede elevsamtalen.
- Det oppleves ofte som krevende å bygge opp et godt samarbeid mellom skole og hjem/foreldre.
- Skolen opplever at tospråklig fagopplæring som positivt og effektivt.

12.3 Generelle utfordringer

- De fremmedspråklige elevene trenger gjennomgående en utpreget individuell oppfølging/tilrettelegging siden deres utgangspunkt er så forskjellig. I tillegg skal de forsøke å tilegne seg så mye språklig og fagstoff på kort tid.
- I store deler av undervisningstiden er de i en vanlig klasse med kun en lærer. Krevende balansegang mellom behovene til enkelt elever og klassen som helhet.
- Skolen kan ofte oppleve at de blir nokså alene rundt eleven når denne er «overlevert» fra flyktningetjenesten.
- Det er ingen systematisk kontakt med Dalane videregående skole rundt fremmedspråklige elever.
- Disse elevene er vanligvis ikke klare til å begynne på videregående skole etter 3 år på ungdomsskolen. De må vanligvis gå et år i en såkalt basisgruppe først. Dette skjer ved Time videregående skole.

Husabø ungdomsskole – spesifikke utfordringer

- **Organisering:** Husabø ungdomsskole støtter forslaget fra Husabø skole om et tilbud i intensiv språkgruppe i inntil et halvt år. Et slikt tilbud vil gi elevene 570 timer (30 t i 19 uker) mot 380 timer i dag (10 timer i 38 uker). Skolens vurdering er, når det gjelder integrering med andre elever i klassen, så vil det være gunstig at de fremmedspråklige elevene i størst mulig grad deltar sammen med disse i de praktiske og estetiske fagene. Dette gjelder kroppsøving, kunst og håndverk, mat og helse samt musikk..
- **Bemanning:** Behovet for bemanning i Grunnleggende Norsk Opplæring er varierende. I perioder kan språkgruppen bestå av 15-20 elever med betydelig sprik mellom elever som må beskrives som analfabeter og elever som har en skolebakgrunn på lignende nivå med de etnisk norske elevene. I disse periodene er utfordringene så store at det etter skolens vurdering bør være to lærere og en assistent knyttet til språkgruppen. En del elever, som er overført fra innføringstilbudet til en ordinær klasse, vil fortsatt ha behov for særskilt språkopplæring. Det bør derfor settes av ressurser til dette.
- **Foreldresamarbeid:** Foreldre med minoritetsspråklige bakgrunn kan ha svake norskerferdigheter, ulike skoleerfaringer og en bakgrunn i tradisjoner og livserfaringer som er fremmede for lærere og skoleledere i den norske skolen. For å få gitt nødvendig informasjon, slik at et godt og likeverdig samarbeid kan etableres, må det utvikles rutiner for møter og hvilken informasjon det er nødvendig å gi og motta. Gjennom å benytte tolker og tospråklige lærere i møter, unngår man misforståelse og begge partene kan delta aktivt i samtaler. Oversettelse av skriv og informasjon av ulik art, samt muligheten til å kommunisere og delta på et språk den enkelte behersker, vil alltid være av stor betydning.
- **Leksehjelp:** Mange elever oppgir at de ikke kan få hjelp med leksene hjemme. Skolen regner med at dette gjennomgående henger sammen med det som er beskrevet i siste avsnitt av punktet ovenfor.
- **Tolk:** Bruk av egnet tolk er som nevnt ovenfor et godt tiltak for at minoritetsspråklige foreldre i det hele tatt skal forstå hva som blir sagt. Ved bruk av tolk er det imidlertid viktig å være bevisst på at også andre språk kan ha ulike dialekter. Forskjellene kan her være betydelige. Det er derfor ofte utfordrende å kunne få tak i tolk som behersker den rette «dialekten». Kjønn vil også i noen tilfeller være viktig i forhold til hvem som godtas som tolk. I «tette» innvandremiljøer vil det også være noen som ikke ønsker å benytte tolk.

12.4 Forslag til tiltak

1. Bygge opp et intensivt opplegg med språktrening i inntil et halvt år for nye elever med fremmedspråklig bakgrunn.
2. Bygge et tilbud, der elever med spesielt behov for dette, kan få leksehjelp utenom hjemmet. For øvrig viser Husabø ungdomsskole til kommentarene fra Husabø skole i foreliggende plan.

12.5 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

Nr.	Navn på tiltak	2015/16	2016	2017	2018
1.	Utvikle rutiner som kan være styrende for foreldresamarbeid.				
2.	Øke bevisstheten rundt bruk av tolk.				
3.					
4.					
5.					
6.					

13 EIGERSUND VOKSENOPPLÆRINGSSENTER

Målene er nådd når:

- Flest mulig har nådd nivå A2 eller bedre i løpet av Introduksjonsprogrammet.
- Alle skal tilbys språkpraksis i løpet av introduksjonsprogrammet.
- Flyktningene opplever selv at de har godt utbytte av norskundervisningen og språkpraksisen.
- Vi får fornøye brukere som opplever medbestemmelse gjennom aktiv deltakelse i elevdemokrati.

13.1 Status for Eigersund voksenopplæringscenter

Driften ved Eigersund voksenopplæringscenter er forankret i "Lov om Introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere." (Introduksjonsloven) og i Lov om grunnskolen og den videregående opplæring. (Opplæringsloven).

Skolen hadde pr 1. september 2014 totalt 145 elever som kan plasseres i disse kategoriene:

Kategori	September 2014
I introduksjonsprogram og norsk med samfunnskunnskap ved VO-senteret	48
Arbeidsinnvandrere utenom EU og familiegjenforente som deltar i norsk med samfunnskunnskap	24
Arbeidsinnvandrere som betaler selv når de deltar på kurs i norsk med samfunnskunnskap	29
Spesialundervisning/logopedhjelp (Etter opplæringslovens § 4a)	26
Grunnskoleopplæring ved Sandnes læringscenter	18

Skolen er prøvested for den nasjonale norskprøven for voksne innvandrere og for den obligatoriske prøven i samfunnskunnskap. Kandidatene måles i forhold til nivåene A1, A2, B1 og B2, som er basert på en felles europeisk målbeskrivelse. En kandidat på A2-nivå vil kunne klare seg i arbeidslivet, B1 er kravet for å kunne starte på videregående utdanning, mens B2 åpner for studier på universitet og høyskole.

13.2 Økonomiske og personalmessige forhold

Eigersund voksenopplæringscenter har 11 stillingshjemler med i alt 14 ansatte. Driftsinntektene er sammensatte og består av følgende hovedelementer:

- Statsstøtte til norskopplæring/samfunnskunnskap på grunnlag av antall voksne innvandrere bosatt i kommunen.
- Tilskudd til norskopplæring/samfunnskunnskap fra samarbeidskommunene Bjerkreim og Sokndal.

- Overføringer fra Eigersund kommune.
- Egenbetaling fra elever.

13.3 Rettigheter og plikter for voksne innvandrere

Elevene som deltar i opplæring i grunnleggende norsk med samfunnskunnskap, kan deles inn i tre grupper:

1. *Rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap*
2. *Plikt til å delta i opplæring i norsk og samfunnskunnskap*
3. *Innvandrere som ønsker å delta i opplæring i norsk og samfunnsfag*

Introduksjonsprogrammet

Nyankomne flyktninger og personer som har fått opphold på humanitært grunnlag, har rett og plikt til å følge et toårig introduksjonsprogram. Programmet skal etter loven tilbys i 37,5 timer/uke med 5 ukers ferie som i arbeidslivet ellers. Målet med programmet er at deltakerne skal forberedes til å delta i arbeids- og samfunnsliv, og bli økonomisk selvstendige.

Deltakerne mottar introduksjonsstønad (lønn) i programperioden. For flyktninger bosatt i Eigersund er det hovedsakelig opplæring i norsk med samfunnsfag og språkpraksis som inngår i programmet. Deltakerne tilbys 25 timer norsk og språkpraksis pr uke, noe som etter endring i forskrift Q-20/2015, tilsvarer 30 timer pr uke når tid til for- og etterarbeid for deltakerne tas med. I skolens høst- og vinterferier har flyktningetjenesten egne opplegg for deltakerne, og i sommerferien har deltakerne to uker med arbeidspraksis. Introduksjonsprogrammet i Eigersund utgjør for tiden 30 timer pr uke i 42 uker, noe som ikke tilfredsstiller Introduksjonslovens krav om et fulltids- og helårig program. Kommunene blir målt etter i hvor stor grad deltakerne i introduksjonsprogrammet starter i jobb eller videre utdanning etter avsluttet toårsperiode. Regjeringens målsetting er at 55 % av deltakerne skal gå direkte ut i arbeid eller utdanning. I 2013 var dette tallet 47 % på landsbasis, for Eigersund var tallet 33 %. (Kilde: <http://www.imdi.no/no/Introduksjonsordningen/Introresultater/> datert 17.02.15.)

13.4 Sentrale utfordringer ved Eigersund voksenopplæringssenter

- Grunnskoleopplæring

Voksne innvandrere med mangelfull grunnskoleutdanning fra sitt hjemland, har rett på slik utdanning i Norge dersom de «trenger det» (opplæringslovens paragraf 4A). Den enkelte voksne må selv søke kommunen om å gjøre retten til grunnskoleutdanning gjeldene. Eigersund kommune kjøper grunnskoleopplæring for voksne ved Sandnes læringscenter fordi dette senteret har mange elever og kan tilby opplæring i grunnskolens fag på flere nivå. Skoleåret 2013/14 var det 23 elever med rett til opplæring på grunnskolens nivå som fikk sitt grunnskoletilbud i Sandnes. Høsten 2014 var tallet på elever fra Eigersund ved Sandnes læringscenter 18. På grunn av den økte familieinnvandringen i 2014 og 2015, har tallet økt til 25 i mai 2015. Disse elevene tilbringer tid borte fra lokalmiljøet i Eigersund, og det bør vurderes om denne løsningen på grunnskoleordningen er den mest hensiktsmessige i et integreringsperspektiv.

- Veien til arbeid

Deltakere i introduksjonsordningen har svært ulik bakgrunn. Noen har gjennomført universitetsstudier, mens andre har liten eller ingen skolegang. Programmet skal være tilpasset den enkeltes forutsetninger. En deltaker uten skolebakgrunn har et mye lenger løp fram til lønnet arbeid i Norge enn en deltaker med høy utdanning.

Etablerte konkrete og forutsigbare samarbeidsmodeller mellom kommuneledelse, skoleverk/voksenopplæring, helsesektor og privat næringsliv, oppnås høyere skår på sysselsetting

etter endt program. I 2013 var det 14 kommuner der minst 80 % av deltakerne gikk over i arbeid eller utdanning etter endt program.

Det verktøyet kommunene har til rådighet gjennom det statlig finansierte introduksjonsprogrammet bør nyttes fullt ut. Økt sysselsetting blant innvandrere gir i tillegg til gevinst for hver enkelt deltaker, også mindre kommunale utgifter på sikt. På denne bakgrunn bør Eigersund tilstrebe en løsning der flyktninger bosatt i kommunen blir tilbudt et heldags- og et helårig program i tråd med lovens krav.

13.5 Prioriterte tiltak fra Eigersund voksenopplæring

1. Avklare ansvarsdelingen for Introduksjonsprogrammet mellom Eigersund voksenopplæring og flyktningetjenesten/NAV.
2. Introduksjonsprogrammet i Eigersund kommune bør bli helårlig og på full tid slik Introduksjonsloven krever.
3. Innføre en elektronisk database der samarbeidet omkring individuell plan for den enkelte flyktning kan foregå sikkert og effektivt mellom skolen og flyktningetjenesten.
4. Vurdere å opprette et grunnskoletilbud for voksne i Eigersund kommune.

13.6 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

Nr.	Navn på tiltak	2015/16	2016	2017	2018
1.	Avklare ansvarsdelingen for Introduksjonsprogrammet mellom Eigersund voksenopplæring og flyktningetjenesten/NAV.	x	x		
2.	Introduksjonsprogrammet i Eigersund kommune bør bli helårlig og på full tid slik Introduksjonsloven krever.				
3.	Innføre en elektronisk database der samarbeidet omkring individuell plan for den enkelte flyktning kan foregå sikkert og effektivt mellom skolen og flyktningetjenesten.				
4.	Vurdere å opprette et grunnskoletilbud for voksne i Eigersund kommune.				

14 NAV - TILTAK RETTET MOT OVERGANG TIL SYSSELSETTING

Målene er nådd når:

- Alle som har kvalifisert seg for arbeidslivet er økonomisk selvstendige innen fem år.
- 55 % av alle som har gått på introduksjonsprogrammet er helt eller delvis i jobb/utdanning 1 år etter avsluttet introduksjonsprogram.
- 80% av alle som har deltatt i introduksjonsprogrammet er helt eller delvis i jobb/utdanning 3 år etter fullført introduksjonsprogram.
- 100% av alle som har deltatt i introduksjonsprogrammet er helt eller delvis i jobb/utdanning 5 år etter avsluttet introduksjonsprogram, eventuelt avklart at arbeid ikke er forenelig med helsesituasjon.

14.1 STATUS FOR NAV STAT EIGERSUND

Innvandrere og norskfødte etter landbakgrunn og kommune

	2015			
	EU/EØS, USA, Canada, Australia og New Zealand		Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania unntatt Australia og New Zealand, og Europa utenom EU28/EØS	
	Innvandrere	Norskfødte med innvandrers foreldre	Innvandrere	Norskfødte med innvandrers foreldre
I alt – Norge	327 060	28 068	342 320	107 515
Eigersund	887	68	732	133
Hå	1 712	175	718	194
Klepp	1 511	163	757	204
Time	992	123	803	191
Gjesdal	912	123	387	84

Blant innvanderne totalt sett finner vi flest fra Polen, Myanmar, Litauen, Danmark og Filippinene. Mennene er i flertall blant de fleste nasjonalitetene. Thailand er her et unntak, med et overveiende antall kvinner. Siden 2005 har det vært en sterk økning i arbeidsinnvandring fra EØS/EU land. Det siste året har dog antallet arbeidsinnvandrere flatet ut. Arbeidsinnvanderne har i hovedsak tatt arbeid innen mekanisk industri, bygg og anlegg. Med flere år i norsk arbeidsliv har mange arbeidsinnvandrere opparbeidet seg rettigheter i den norske velferdsforvaltningen. Dette ser ut til å være en medvirkende årsak til at mange etablerer seg i Eigersund med sin familie.

Ledighetstall pr. februar 2015:

Innvandrerbakgrunn	Status	Kommune	Beholdning	Andel i %
Innvandrere ikke-OECD land	1 Helt ledige	1101 Eigersund	48	24,7 %
Innvandrere OECD land	1 Helt ledige	1101 Eigersund	37	19,1 %

Norge	1 Helt ledige	1101 Eigersund	109	56,2 %
	SUM		194	100,0 %

Eigersund kommune – ledighet blant innvandrere pr. 1. mars 2015

Status	Statsborgerskap	Beholdning	Andel i %
Helt ledige	Norge	121	62,4 %
Helt ledige	Polen	19	9,8 %
Helt ledige	Myanmar (Burma)	8	4,1 %
Helt ledige	Litauen	6	3,1 %
Helt ledige	Danmark	4	2,1 %
Helt ledige	Filippinene	4	2,1 %

Kommentar: I tillegg er det pr. mars 2015 registrert til sammen 32 arbeidssøkere fra 20 ulike nasjoner. Disse utgjør 16,4 % av det totale antallet arbeidssøkere.

Mottakere av økonomisk sosialhjelp pr. 01. mars 2015:

Flyktninger:	44
Andre utlendinger:	9
Opprinnelig norske statsborgere:	77

14.2 Supplerende statistikk fra IMDI

Det er mange måter å måle resultatene av det kommunale kvalifiseringsarbeidet blant flyktningene. Ovenfor refereres primært fra resultater innen sysselsetting to år etter at Introduksjonsprogrammet er avsluttet. IMDI fører også statistikk over resultatene direkte etter fullført Introduksjonsprogram i alle berørte kommuner. Her registreres alle som er i arbeid eller i utdanning etter avsluttet introduksjonsprogram. For Eigersund kommune viser tallene følgende:

2010	27 %	Av 11 deltakere som fullførte programmet
2011	20 %	Av 10 deltakere som fullførte programmet
2012	40 %	Av 10 deltakere som fullførte programmet
2013	33 %	Av 6 deltakere som fullførte programmet

Til sammenligning ligger de ca 30 fremste kommunene i Norge på mellom 60 og 92 % i arbeid eller utdanning for 2013.

Flesteparten av de arbeidsledige arbeidsinnvandrerne kjennetegnes ved begrensede språkferdigheter både på norsk og engelsk. De som har vært i arbeid har i mange tilfeller vært tilknyttet et firma hvor arbeidsleder har hatt samme morsmål som øvrige ansatte. De har derfor ikke sett behov for å lære seg norsk på eget initiativ.

I ulike sammenhenger skilles det gjerne mellom generell arbeidsinnvandring, flyktninger og familiegjenforente med norsk eller nordiske borgere. For sistnevnte gruppe er det ingen lokal statistikk å vise til. Flyktninger en prioritert gruppe for arbeidsrettede tiltak i NAV. Det arbeides systematisk for at flyktninger skal kunne få ordinært arbeid. I dette arbeidet inngår bruk av arbeidsrettede tiltak som f.eks. arbeidspraksis og kurs. Våren 2014 tok NAV stat initiativ til å inngå et samarbeid med kommunen for å styrke overgang til arbeid for flyktninger ved avsluttet introduksjonsprogram. Dette resulterte i at 14 flyktninger startet på et kurs som kombinerer norsk

opplæring og arbeidspraksis. Prosjektet ble avsluttet ved nyttår med resultat at flere deltakere fikk en nærmere tilknytning til ordinært arbeid med forlengelse av praksisplass.

14.3 Overgangsprosedyrer fra Voksenopplæringssenteret til NAV

NAV overtar ansvaret for flyktningen når denne er i siste fase av introduksjonsperioden.

14.4 Registrering som arbeidssøkere

Senest tre måneder før overgang før avslutningen på introduksjonsprogramprogram.

Voksenopplæringssenteret hjelper med registrering som arbeidssøker på www.nav.no. Straks etter fullført registrering sender voksenopplæringssenteret melding til NAV om dette på email og ber om et overføringsmøte.

14.5 Hva er de viktigste utfordringene for NAV i årene som kommer?

- I forbindelse med at Eigersund kommune de siste årene har økt kvoten for antall flyktninger som skal komme til kommunen, og familieegjenforente holdes utenfor kvotene, har det totale antall mottatte flyktninger økt betydelig. Antall flyktninger som etablerer seg i arbeidslivet etter endt introduksjonsprogram har ikke vært tilfredsstillende.
- Et stadig økende krav til fagkompetanse og språklige ferdigheter vil kunne medføre at et økende antall flyktninger blir stående utenfor arbeidsmarkedet og dermed være avhengig av økonomisk sosialhjelp over lengre tid. Manglende muligheter på arbeidsmarkedet kan medføre en mindre vellykket integrering, økt sosial uro og sosiale utfordringer. Mulighet til å praktisere norsk blir begrenset og de foresatte vil kunne møte utfordringer i forhold til oppfølging av barn i skole/barnehage.

14.6 Tiltak

- Etablering av kommunalt arbeidstreningstilbud for flyktninger etter endt introduksjonsprogram. Her tenkes det først og fremst på de som ikke kan nyttiggjøre seg tiltak i regi av den statlige delen av NAV på grunn av begrensede norskkunnskaper. NAV er usikre på hvordan dette skal kostnadsberegnes på en hensiktsmessig måte. Det vil kunne være både en utgift (arbeidsleder/lønn istedenfor sosialstønad) og inntekter (gratis arbeidskraft).
- NAV vil arbeide for at kommunen som helhet stiller seg mer åpne til å ta i mot flyktninger både i språktrening, arbeidspraksis/sommerpraksis, arbeidstreningstilbud og ordinært arbeid.
- Styrke de sosiale tjenestene i NAV med minimum en 50 % stilling som kan arbeide aktivt mot å få sosialhjelpsmottakere (utlendinger/flyktninger) over i arbeid. Kostnadsberegnet til ca. kr. 300.000.

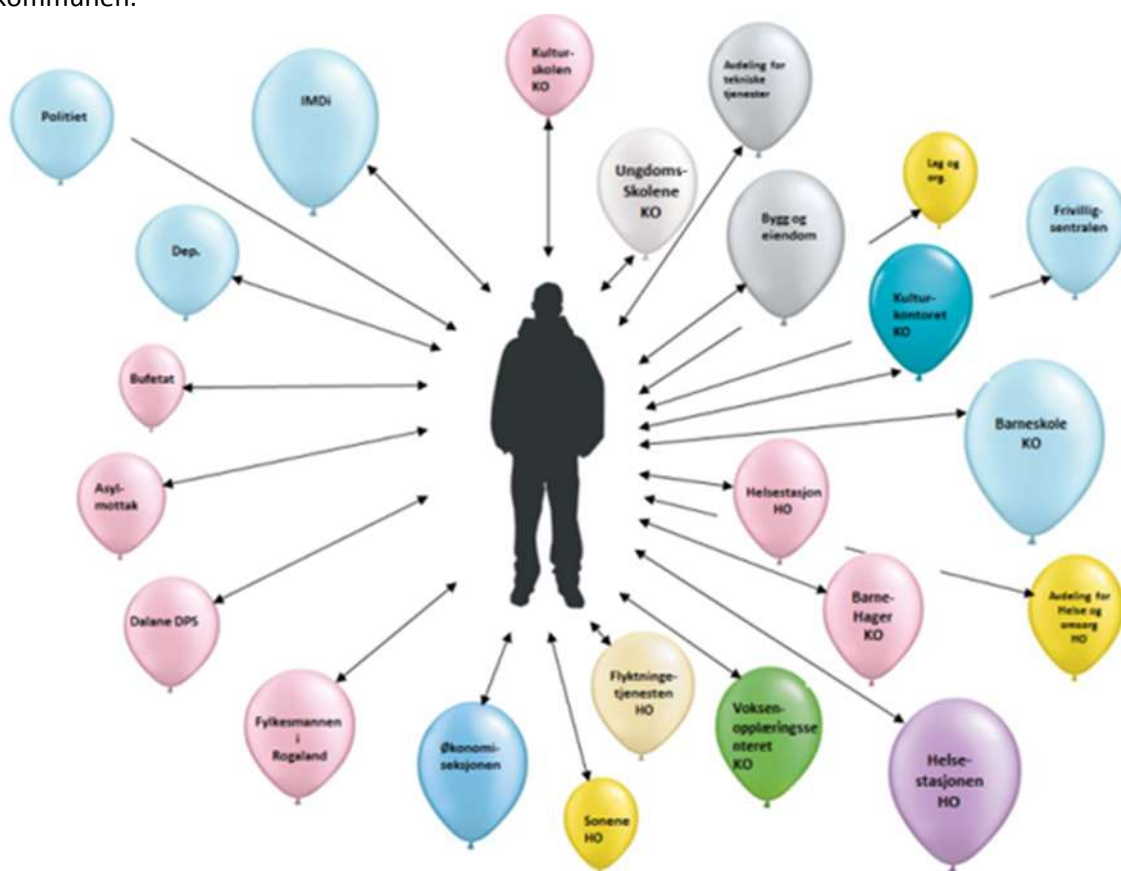
14.7 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2018

Nr.	Navn på tiltak	2015/16	2017	2018	2019
1.	NAV vil arbeide for at kommunen som helhet stiller seg mer åpne til å ta i mot flyktninger både i språktrening, arbeidspraksis/sommerpraksis, arbeidstreningstilbud og ordinært arbeid.	X			

15 BEDRE SAMHANDLING MELLOM TJENESTENE – FØRINGER VIDERE

Eigersund kommune har valgt en organisasjonsmodell der ansvaret for oppfølging av flyktninger i introduksjonsprogram er delt mellom flyktingetjenesten og voksenopplæringen. Flyktingetjenesten er lagt under NAV (kommunal del) og rapporterer til kommunalsjef for helse- og omsorg. Voksenopplæringen er plassert under Kultur og oppvekst og rapporterer til denne kommunalsjefen. Ansvarsdelingen mellom voksenopplæringscenteret og flyktingetjenesten/NAV er uavklart i forhold til å tilby et heldags- og helårlig introduksjonsprogram for flyktninger som bosettes i kommunen.

Figuren viser de komplekse sammenhenger som en flyktning/arbeidsinnvandrер må forholde seg til direkte eller indirekte.

Det er nødvendig med en gjennomgang av organisering, samhandling og ansvarsforhold i forhold til innvandrergруппene i Eigersund kommune. Det anbefales at det som en oppfølging av planen gjøres en avklaring i forhold til organisering som startes opp så snart som mulig. Det må settes ned en prosjektgruppe.

Uavhengig av valg av organiseringsmodell, må tjenesten tilføres ressurser som kan i vareta lovkravet om heldags- og helårlig program. Kartlegging av ressursbehov for å imøtekomme krav om heldags- og helårlig program inngår i prosjektgruppens mandat.

Kommunens ansvar i forhold til Introduksjonsloven, presisert i Rundskriv Q-27/2015:	Ansvarlig i dagens ordning i Eigersund kommune
Praktisk tilrettelegging:	
Mottak og bosettin	Flyktningetjenesten
Bolig	Flyktningetjenesten
Psykisk og fysisk helse	Flyktningetjenesten kontakter aktuell tjeneste
Oppvekst og skole	Flyktningetjenesten kontakter aktuell tjeneste
Økonomi	Rådmannen
Kvalifisering:	
Kartlegging av kompetanse	Voksenopplæringen, opplysninger fra mottak benyttes i startfasen
Utarbeiding av individuell plan	Voksenopplæringen
Programoppfølging – hel dag og helårlig tilbud	Delvis ivaretatt gjennom samarbeid mellom skole og flyktningetjeneste
Samordne ulike virkemidler i programmet. (For eksempel videregående opplæring, yrkesprøving eller arbeidsmarkedstiltak)	Voksenopplæringen, i den grad dette blir gjort
Utstedelse av deltakerbevis	Voksenopplæringen
Administrering og utbetaling av introduksjonsstønad.	Flyktningetjenesten melder til lønn om nye deltakere, voksenopplæringen registrer timer
Registrere opplysninger i nasjonalt introduksjonsregister.	Flyktningetjenesten og voksenopplæringen
Sørge for opplæring i norsk og samfunnskunnskap	Voksenopplæringen; 20 timer pr uke

15.1 Aktuelle tiltak uten økonomisk konsekvens 2015-2019

Nr.	Navn på tiltak	2015/16	2017	2018	2019
1.	Gjennomgang av organiseringen, samhandlingen og ansvarsforhold.	X			